

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2020-2023

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michal Holický

Význam atentátu na Heydricha

Praha 2023

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Vít Rouč, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED

2020-2023

BACHELOR THESIS

Michal Holický

The significance of Heydrich 's assassination

Prague 2023

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Vít Rouč, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Michal Holický .....

Poděkování

Rád bych poděkoval za odbornou pomoc, cenné rady a věcné připomínky při vedení mé práce PhDr. Vítu Roučovi, PhD. Velice si této pomoci vážím.

Anotace

Bakalářská práce se bude zabývat významem atentátu na Heydricha prostřednictvím Československých parašutistů vysílaných na území Protektorátu Čechy a Morava v letech v letech 1941 – 1945. Zvláštní skupinou D zpravodajského odboru Ministerstva Národní Obrany v Londýně a pod velením plukovníka Generálního štábu Františka Moravce.

Klíčová slova

Anthropoid, atentát, Československo, exil, Heydrich Reinhard, Moravec František, odboj, zpravodajské oddělení.

Annotation

The bachelor's thesis will deal with the significance of the assassination of Heydrich by the Czechoslovak paratroopers sent to the territory of the Protectorate of Bohemia and Moravia in the years 1941-1945 by the special group D of the intelligence department of the Ministry of National Defense in London and under the command of General Staff Colonel František Moravec.

Keywords

Anthropoid, assassination, Czechoslovakia, , Heydrich Reinhard, intelligence military, Moravec František, resistance.

ÚVOD	1
1 POČÁTEK	2
2 ZPRAVODAJCI	7
2.1 Operace TRANSFER	9
3 MUŽI DO EXILU	12
3.1 Ženy do exilu	13
3.2 Výhodnější pozice	14
4 POČÁTKY UZNÁNÍ	16
4.1 Spojení	17
4.2 Neregulérnost války	19
5 POČÁTEK OPERAČNÍCH AKTIVIT	21
6 PŘÍJDEME ZA SVÍTÁNÍ – VLNY	34
ZÁVĚR	40
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
SEZNAM ZKRATEK	46

ÚVOD

Význam atentátu na Heydricha a toto téma bylo zvoleno na základě osmdesátého výročí atentátu na zastupujícího říšského protektora SS-Obergruppenführera a generála policie Reinharda Tristana Eugena Heydricha provedeného operační skupinou Anthropoid. Akt odvahy a odhodlání je dodnes obdivuhodný. Vliv exilové vlády na spojenecké představitele mohl být vyvíjen až po faktickém zásahu československých představitelů v Londýně buď navýšením počtu vojáků v poli, nebo jak tomu bylo v případě operační skupiny Anthropoid nasazením neviditelných aktérů. Na území obsazeného Československa bylo vysláno téměř jedno sto parašutistů s rozličným úkolem, avšak jen jedna skupina z nich se stala pro širší publikum nejznámější.

Cílem této práce je zhodnocení významu atentátu na Heydricha a oduznání Mnichovské dohody prostřednictvím výsadek z Velké Británie s přesahem atentátu pro současnou společnost. Tato práce není popisem samotného provedení atentátu na toto téma již bylo zpracováno na desítky odborných publikací.

V první kapitole se zaměříme na počátek dění v roce 1938, který bude následován zaměřením na zpravodajské oddělení Československé armády v době před Mnichovskou dohodou až po následný nucený exil ve Velké Británii. Dále se budeme soustředit na pohyby, které vedly k opuštění Československa a s čtvrtou kapitolou se budeme zabývat počátky uznání Československé exilové vlády. Navazovat bude kapitola o počátcích operačních aktivit Československých parašutistů v době před provedením atentátu a následně po atentátu na Reinharda Heydricha. Na závěr se zaměříme na okolnosti vedoucí k zvýšení operačního tempa Československého exilu ve smyslu využití parašutistů na prosazení zájmů samotného Československa. Tato práce se zakládá na popisně analytickém přístupu za pomoci hlavních a vedlejších zdrojů.

Jako hlavní zdroje byly zvoleny publikace od renomovaného autora zabývajícího se problematikou československého odboje v době druhé světové války pana Jiřího Šolce a jeho titulů Ve službách Prezidenta a dalšího titulu s názvem Podpalte Československo. Mezi vedlejší zdroje byly zařazeny archivní prameny Vojenského Historického Ústavu Praha a archivu Bezpečnostních složek Praha a další naučné publikace zabývající se zahraničním exilovým odbojem ve Velké Británii a literatura zaměřená na problematiku výsadek zvláštní skupiny D ve Velké Británii.

1 POČÁTEK

Osudové osmičky měly v našich dějinách své silné místo, ne jinak tomu bylo právě v roce 1938. Vývoj událostí naznačoval zhoršující se bezpečnostní situaci ve střední Evropě. Bylo pravděpodobné, že se německý kancléř Hitler nespokojí pouze se svojí rodnou zemí Rakouskem. „*A Německo se rozhodlo jednou pro vždy vyřešit problém*“¹ po svém. Prvním velice závažným poznatkem, které získalo druhé oddělení (zpravodajské) Hlavního štábu Československé armády v roce 1936 byl námět cvičení hlavního štábu Wehrmachtu zaměřený na rozsáhlejší konflikt ve střední Evropě, a to s jasným výsledkem vojenské porážky Československa. Štábní nácvik byl situován do jarního období roku 1938.

12. března 1938 „*Německé vojsko vtrhlo do Rakouska*“² a celý svět jen tiše přihlížel, ale současně dost neklidně vyčkával, kdo bude další na řadě. V hlavním stanu rozpínající se třetí říše však klid rozhodně nepanoval. Plánovači operací dokončovali plán. Úkol byl kancléřem Hitlerem stanoven jasně, dopracovat podrobnosti plánu na přepadení Československa jenž dostal krycí název „*Fall Grün*.“³

Operace byla plánována na rok 1938 a samotný plán počítal s rychlým drtivým vojenským útokem na Československo, jehož cílem bylo rychlé dobytí klíčových strategických cílů, jako jsou mosty, komunikační centra a vojenská zařízení. Operaci měla provést německá armáda podporovaná letectvem. Dalším podstatným cílem operace bylo srazit Československou vládu na kolena a umožnit Německu získat totální kontrolu nad celou zemí a jejími zdroji. Je důležité poznamenat, že operace byla zrušena kvůli Mnichovským dohodám a nebyla nikdy provedena v této podobě. Mnichovské dohody krizi ve středu Evropy dočasně vyřešily, ale nakonec otevřely cestu k okupaci zbytku Československa. Nicméně plán Operace Fall Grün byl důležitou součástí širší německé vojensko-politické strategie vedoucí k rozpoutání druhého globálního válečného konfliktu dvacátého století a zároveň podtrhuje agresivní expanzivní politiku německého vedení ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století.

---

¹ BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informačních služeb, 2007.s.20 ISBN isbn978-80-7278-411-0.

² LIDOVÉ NOVINY ročník :46 Č.128 rv:1938,ISSN 1802-6265 – Moravská zemská knihovna v Brně

³ STRAKA, Karel. *Československá armáda, pilíř obrany státu z let 1932-1939*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. Historie československé armády. s.100 ISBN 978-80-7278-376-2.

Dne 23. září 1938 Československo mobilizovalo svou armádu v reakci na přicházející hrozbu nacistické invaze. Mobilizace byla reakcí na požadavky na zvýšení autonomie ze strany Sudetoněmecké strany vedené Konradem Henleinem a na napětí mezi Československem a nacistickým Německem. Československá armáda byla připravena k obraně republiky, o čemž svědčilo obrovské nadšení, s jakým záložníci vstupovali do svých jednotek po vyhlášení všeobecné mobilizace 23. září 1938. Na konci září roku 1938 měla Československá armáda k dispozici dvaadvacet připravených jednotek podporovaných dělostřelectvem a letectvem, obrněné jednotky a linky k zabezpečení hranic. Místo rozkazu k boji však dostala rozkaz vzdát se a stáhnout se z hranic.⁴

„Dnes budou jednat v Mnichově Chamberlain, Daladier, Hitler a Mussolini.“⁵ Takto téměř totožně zněly všechny hlavní zprávy napříč Československem dne 29. září 1938. K jednání byly pozvány dvě demokratická zřízení a proti nim stály dvě diktatury. Jeden velice klíčový aktér ovšem scházel, a to samotné Československo. Nikdo s ním nepočítal. Hlavní aktéři, kterými byli Neville Chamberlain jako zástupce politiky appeasementu ve Velké Británii dále pak Edouard Daladier francouzský politik a státník, který v letech 1933 až 1940 třikrát zastával funkci předsedy vlády Francie a dále byl členem Radikální strany a silným zastáncem Společnosti národů. Daladier během svého působení ve funkci předsedy vlády byl známý svojí jestřábí zahraniční politikou a snahou vyzbrojit Francii, aby čelila rostoucí hrozbě nacistického Německa. Oba státníci a diplomati, byli připraveni a odhodláni vyjednávat s Adolfem Hitlerem v pozici říšského kancléře a Benitem Mussolinim stoupencem italského fašismu.

Dohoda byla na konci sobotního dne uzavřena bez účasti československé vlády a byla chápána jako pokus usmířit Hitlera a zabránit hrozící další světové válce. Mnichovská dohoda byla široce kritizována i v zahraničních médiích⁶ a byla považována za selhání politiky

---

⁴ BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informačních služeb, 2007. ISBN 978-80-7278-411-0. str 6

⁵ LIDOVÉ NOVINY. *Poslední pokus: schůzka Čtyř* [online]. Datum vydání 29.9.1938 Číslo 489. Brno: Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 1893 - 1945, 1938 [cit. 2023-02-19]. Lidové Noviny. Dostupné z: <https://dnnt.mzk.cz/view/uuid:fb6b74f0-7aac-11dd-ab71-000d606f5dc6?page=uuid:544c5f40-499c-11dd-8f98-000d606f5dc6>

⁶ POLEDNÍ LIST. Praha: Tempo, 05.10.1938, 12(276), s. 3. ISSN 1804-8838. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:ea5fe750-c48e-11e2-9592-5ef3fc9bb22f>

appeasementu vůči nacistickému Německu. Zpravodajské služby Československa v roce 1938 čelily významným výzvám v souvislosti s Mnichovskou dohodou. Země byla obklopena nepřátelskými mocnostmi a čelila rostoucím hrozbám ze strany nacistického Německa, které usilovalo o připojení sudetského regionu Československa. Zpravodajské agentury měly za úkol shromažďovat zpravodajské informace o německých záměrech a schopnostech a také sledovat aktivity separatistických hnutí v Československu, jako byla Sudetoněmecká strana vedená Konradem Henleinem. Přes veškerou snahu zpravodajské služby Československa nedokázaly zabránit podpisu Mnichovské dohody a anexi Sudet nacistickým Německem. Původci dohody nepřipouštěli jakoukoli diskusi v otázce přijetí nebo odmítnutí dohody československou vládou „*Text se považoval za automaticky přijatý.*”⁷

Dne 30. září 1938 se vytvářelo stanovisko politického vedení republiky. Hlavní vedoucí činitelé našli shodu s představiteli vojenského velení na bezvýhodnosti politické a vojenské situace Československa. Generálové Krejčí, Syrový, Husárek a Vojcechovský vyhodnotili vojenskou pozici republiky, jako beznadějnou. Vyhlídky na obranu slibovaly podle jejich názoru pouze krátkou a zničující válku bez možnosti získat zahraniční pomoc, pro níž nebyly vytvořeny potřebné politické, vojenské ani technické předpoklady. Názory hlavních představitelů armády nelze interpretovat jako kapitulaci, ale jako objektivní odborný fakt vojenských profesionálů. Jako důstojníci, znali vojensko-politického postavení země, nemohli mluvit jinak.⁸ Vynucené rozhodnutí o schválení Mnichovské dohody bylo oznámeno v poledne 30. září 1938 na schůzi ministerské rady prezidenta republiky Beneše.⁹ Československo se dostalo na osudovou křižovatku. Přes tento pohnutý politický stav měla republika v roce 1938 dobře vycvičenou a vybavenou armádu, ale také vznikala nová koncepce pro zasazení do nepřátelského týlu pomocí padákových jednotek, která byla na konci třicátých let v procesu náboru svých prvních dobrovolných „*uchazečů.*”¹⁰ Vytvoření zárodku výsadkových jednotek bylo vnímáno jako reakce na rostoucí vojenskou hrozbu z nacistického Německa a potřebu flexibilnější, mobilnější, ale také modernější vojenské schopnosti. K implementaci do armády

---

⁷ STRAKA, Karel. *Československá armáda, pilíř obrany státu z let 1932-1939*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. Historie československé armády. s. 127 ISBN 978-80-7278-376-2.

⁸ Tamtéž s. 127.

⁹ Tamtéž s. 127.

¹⁰ KUBIŠ, Jan, Adolf OPÁLKA, Jaroslav ŠVARC, Jan ZEMEK a Václav MÁLEK. *Deníky parašutistů: z bojů na západní frontě 2. světové války*. Praha: Centrum české historie, 2022. s. 1 ISBN 978-80-88162-23-0.

však díky Mnichovským událostem k tomuto kroku nikdo nedošlo. Parašutisté čekali na svoji příležitost další dva roky v podobě zahraničních výsadků vysílaných již z území Velké Británie.

Mezi lety 1938 a 1939 čelilo Československo významným výzvám a změnám. Po podepsání Mnichovské dohody ze dne 30. září 1938 byla oblast Sudet připojena k nacistickému Německu. Pro Československo to byla značná ztráta území, která byla a pravděpodobně stále je kritizována jako zrada země. Sudety v Československu tvořily přibližně jednu třetinu celkové rozlohy země a obsahovaly významný podíl průmyslu a zdrojů. Anexe Sudet nacistickým Německem byla pro Československo velkou ztrátou jak z hlediska území, tak zdrojů. S realizací Mnichovské dohody a podle výsledků vídeňské arbitráže z 2. listopadu 1938 Československá republika byla zmenšena o 41 596 km², což je přibližně 30% ztráta území.¹¹ Pro zemi to byla značně zničující rána. Ztráta pohraničí byla německým těžištěm pro další manipulaci se zbytkem Československa.

Tváří v tvář této vojenské hrozbě se československá vláda rozhodla stáhnout své síly od hranic s Německem a opustit opevnění, které bylo podél hranice zřízeno. Toto rozhodnutí bylo založeno na přesvědčení, že odpor proti německé invazi by byl marný a vedl by jen ke zbytečným obětem. Následný vývoj byl pro republiku doslova skličující. Země byla demokratickou republikou se silnou tradicí nezávislosti a náhlé převzetí moci nacistickým Německem bylo považováno za velkou porážku. Země byla dříve považována za baštu stability ve střední Evropě, ale okupace ji proměnila v německý protektorát, podléhající nacistické nadvládě a represím.

Mnozí Čechoslováci se cítili zklamáni mezinárodním společenstvím, které jim nedokázalo přijít na pomoc a zabránit německé invazi. Nedostatek statického odporu československé armády a rychlá kapitulace vlády také přispěly k pocitu zklamání a deziluze mezi obyvatelstvem. Německá okupace znamenala začátek temného období v dějinách Československa. Ne každý se ale smířil s ochotou podstoupit vše přicházejícímu zlu. „*Na nátlak z Berlína byl Edvard Beneš přinucen 5. října 1938 abdikovat ze svého prezidentského úřadu a opustit republiku*“¹² s manželkou Hanou do Londýna. A následně 22. října 1938 odletěl do

---

¹¹ STRAKA, Karel. *Československá armáda, pilíř obrany státu z let 1932-1939*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. Historie československé armády. s. 130 ISBN 978-80-7278-376-2.

¹² Prof. PhDr. Věra Olivová, DrSc, předsedkyně Společnosti Edvarda Beneše. Edvard Beneš. <https://www.mzv.cz> [online]. Praha [cit. 2023-02-12].

Londýna. „Nová vláda Československých pravicových politických stran začala všemožně spatřovat budoucnost okleštěného státu ve spolupráci s Německem.“¹³

---

https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/ministri_a_ministerstvo_v_historii/edvard_benes_120_let_od_narozeni.html

¹³ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 40 ISBN 80-7021-115-6

2 ZPRAVODAJCI

Československá zpravodajská sekce byla jedním z klíčových pilířů bezpečnostního a obranného aparátu země před německou okupací v březnu 1939. Sekce měla do března 1939 na starosti shromažďování a analýzu informací o vojenských schopnostech a možnostech Německa. Shromažďování informací a zajištění informačního toku napříč armádou a politickými špičkami v republice bylo založeno na rozsáhlé agenturní síti složené nejen z německých kontaktů uvnitř nacistického Německa.

Československé vojenské zpravodajství, které ve své době představovalo nejefektivnější zpravodajskou organizaci bezpečnostních složek, tuto hrozbu z Německa bedlivě sledovalo.¹⁴ Vojenským zpravodajstvím se rozumí shromažďování, analýza a používání informací o vojenských schopnostech, záměrech a plánech protivníka. Hraje klíčovou roli při rozhodovacím procesu ve vojenských operacích a pomáhá vojenským vůdcům činit rozhodnutí o jejich vlastních schopnostech a možnostech. Vojenské zpravodajství může zahrnovat širokou škálu činností, včetně shromažďování informací prostřednictvím lidských zpravodajských zdrojů (HUMINT), signálového zpravodajství (SIGINT), obrazového zpravodajství (IMINT) a rozvědky. Ale také z veřejně dostupných zdrojů (OSINT) Informace shromážděné vojenským zpravodajstvím jsou analyzovány a používány k tvorbě zpravodajských produktů a brífinků, které podporují velitelský rozhodovací proces při plánování.¹⁵

Význam vojenského zpravodajství byl uznáván v průběhu historie a mnoho zemí zřídilo specializované vojenské zpravodajské agentury na podporu svých vojenských operací. V moderní válce hraje vojenské zpravodajství klíčovou roli při poskytování situačního povědomí nejlépe v reálném čase. Ne jinak tomu bylo i v Československé armádě před březnem 1939. Přednostou zpravodajského oddělení Generálního štábu Československé armády byl plk. Generálního štábu František Hájek. Jeho pověst důstojníka, který se věnoval více

---

¹⁴ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archivních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 18 ISBN 80-7021-115-6

¹⁵ WADE, Norman N. *AODS6-1: The Army Operations & Doctrine SMARTbook, 6th Ed. (w/SMARTupdate 1)*. USA: The Lightning Press, 2020.s. 90 - 101 ISBN 978-1-935886-74-7.

„společenským povinností“¹⁶ Zpravodajské agentury často pořádají pro společenské a rekreační aktivity, včetně večírků, večerí rautů a dalších akcí jako například lovecké zábavy a slavnosti, ty byly součástí této tradice a plukovník Hájek je hojně „navštěvoval“¹⁷ řekněme z velmi pragmatických důvodů jakými byly navazování kontaktů s cizími státními příslušníky nebo vlivnými osobami. Důležitou součástí pro vytváření kontaktů s následným vytěžením dotyčné osoby je získání co největšího počtu informací, popřípadě i kompromitování. V dnešním měřítku zpravodajské činnosti je takový zdroj hodnocen škálou důvěryhodnosti zdroje, ne jinak tomu bylo i v případě Československých zpravodajců.¹⁸

Československá zpravodajská služba byla založena v roce 1918 po vzniku Československa jako suverénního státu po 1. světové válce. Služba byla vytvořena za účelem shromažďování zpravodajských informací doma i v zahraničí na podporu národních bezpečnostních zájmů země. Její funkční náplň a činnost bylo po krátkých provizoriích zahájena a potvrzena 15. října 1919 téhož roku kdy vznikl i samostatný Generální štáb.¹⁹ Je důležité si uvědomit, že situace v Československu v roce 1939 byla napjatá a rychle se měnila. Země čelila rostoucímu politickému a vojenskému tlaku ze strany Německa a zpravodajská sekce se měla soustředit na shromažďování a analýzu informací o nepříteli, který byl připraven vykročit dále a zmocnit se vojenskou silou dalšího území.

---

¹⁶ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 19 ISBN 80-7021-115-6.

¹⁷ Tamtéž s. 19 - 20

¹⁸ STRAKA, Karel. *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933-1939: zpravodajské ústředí*. Praha: Vojenský historický ústav, [2017]. s. 30 ISBN 978-80-7278-709-8

¹⁹ Tamtéž s. 29

2.1 Operace TRANSFER

Zprávy o chystaném obsazení zbytku Československa německou armádou registrovala pátrací skupina zpravodajského oddělení od počátku března 1938²⁰ pátrací skupinu v té době vedl plukovník generálního štábu František Moravec. Za 1. světové války konal službu²¹ v Československých legiích v Rusku, Francii a Itálii. V prvních poválečných letech absolvoval v Praze Vysokou školu válečnou, následně působil jako přednosta operačního oddělení 2. divize, a to až do roku 1934 kdy začal působit ve funkci přednosta pátrací skupiny 2. oddělení hlavního Generálního štábu armády.²² Plukovník Moravec byl muž který, stál na klíčovém místě zpravodajského cyklu.

Zacházení s důvěrnými nebo tajnými informacemi vyžaduje vysokou míru odpovědnosti a důvěry. Existují různé metody pro práci s tajnými informacemi, včetně vytěžování spolupracující osoby v roli konfidenta, která může podat relevantní nebo naprosto zavádějící zprávy. Podobně tomu bylo i u styku s osobou jménem Paul Thümmel jenž byl straník vlastníci zlatý odznak NSDAP,²³ ale byl to především zaměstnanec německé zpravodajské služby Abwhere, který započal svoji spolupráci s Československou rozvědkou dobrovolně, a to na základě odměny vyplácené prostřednictvím pracovníků druhého oddělení, a to od roku 1936. Osobě s krycí šifrou A 54 bylo věnováno několik knižních titulů nejznámější a pravděpodobněji nejrelevantnější knižní titul je od autorů Jaroslava a Stanislava Kokoškových pod názvem „*Spor o agenta A 54*.“²⁴ Agent byl pravděpodobně dosti významným zdrojem ale také byl údajně známým v tehdejších Pražských společenských kruzích.

Pravděpodobně jeden z nejdůležitějších okamžiků pro československou rozvědku přišel 11. března 1939 kdy na konspirační adresu v Československu dorazil fingovaný dopis začínající

---

²⁰ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 18- 21 ISBN 80-7021-115-6.

²¹ BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informačních služeb, 2007. s. 18 ISBN 978-80-7278-411-0.

²² Tamtéž

²³ Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei – Národně socialistická Německá dělnická strana

²⁴ KOKOŠKA, Jaroslav a Stanislav KOKOŠKA. *Spor o agenta A-54: kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0437-5.

„Milý Strýčku“²⁵ a odkazující se na naléhavost osobního setkání dne 11. března 07:00 hodin v Turnově.²⁶ Tento dopis byl odeslán Paulem Thümmelem alias A 54. Pověřen touto schůzkou byl příslušník Ofenzivní sekce zpravodajského oddělení Generálního štábu kapitán František Fryč.²⁷ V několika následujících hodinách byli českoslovenští zpravodajci uvedeni do situace, která by měla následovat v nadcházejících devadesáti šesti hodinách. Agent A 54 předal velice znepokojující informace o plánech německého Wehrmachtu. V Praze v odpoledních hodinách téhož dne provedl přednosta pátrací sekce mjr. Generálního štábu Emil Strankmüller výslech, kde dle záznamů obdržel velmi šokující informace „zejména o přípravách a datu a postupu okupace na našem území ku dni 15. 3. 1939.“²⁸ Vzhledem k závažnosti situace byla získaná informace zpracována a předána na předsednictvo vlády. Z dochovaných výpovědí generála Františka Moravce v roce 1946 si můžeme udělat prvotní představu o zachování paměti a stylu předávání informací o situaci která panovala v roce 1939²⁹ „byli informováni generálové Syrový a Eliáš s ministry Chvalovským a Havelkou. Reagovali posměšně a zprávu odmítli“³⁰ generál Eliáš, avšak připustil tuto variantu jako možnost okupace zbytku území v případě války.³¹ Lze říct, že role zpravodajských služeb při informování nejvyšších špiček armády a předsednictva vlády byla pro Československo kritická, jelikož země procházela složitou geopolitickou situací na samotném pokraji druhé světové války. Politické elity však ani přes veškerou snahu zpravodajské služby nedokázaly zabránit případné okupaci nacistickým Německem. Možnosti Československa byly omezené a vedení nebylo pravděpodobně ochotno si plně připustit rozsah přicházející německé hrozby ani přes veškeré obdržené informace od agenta A 54, který se již osvědčil u dílčích informací mezi lety 1936–1938, ačkoliv byl považován za „dosti nespolehlivého.“³² Samotný den 11. března 1939 značně zkomplikoval situaci pracovní skupině kolem plukovníka Moravce. Jejich nepřipravenost na možnost dalšího postupu Wehrmachtu je donutila k razantnímu jednání.

---

²⁵ KOKOŠKA, Jaroslav a Stanislav KOKOŠKA. *Spor o agenta A-54: kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha: Naše vojsko, 1994. s. 117 ISBN 80-206-0437-5.

²⁶ Tamtéž s. 118.

²⁷ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 19 ISBN 80-7021-115-6.

²⁸ ABS, 302-1-346, Zpráva o činnosti a prosazení agenta A 54 sepsaná 17. 8. 1946, s. 83.

²⁹ ABS, H-664-IV/711 výpověď generála. Františka Moravce

³⁰ Tamtéž s. 42.

³¹ Tamtéž s. 43

³² Tamtéž s. 98.

Nabídka se dostavila prostřednictvím tajné služby SIS (Special Intelligence Service, dále jen SIS) Velké Británie, přesněji v zastoupení osoby majora Harolda Gibbsona.³³ Britská tajná služba nabídla plukovníkovi Moravcovi pokračovat ve své práci proti rozpínající se německé armádě, a tato schůzka proběhla na půdě střešovické vily majora Karla Palečka.³⁴ Nabídka byla vyslovena podle dochovaného svědectví kapitána Strankmüllera z roku 1968, kdy uváděl že plukovník Moravec rozhodující slovo pronesl až poté, co se ujistil, že Českoslovenští zpravodajci v Anglii budou mít dostatek prostoru pro špionáž proti Německu a nebudou v žádném ohledu závislí na svých zpravodajských partnerech, a to ani po finanční stránce.³⁵ Nezávislost zpravodajské služby v exilu byla Moravcovým prioritním úkolem, ale současně možnost nezávislosti skýtala další šanci pro budoucnost ve smyslu plného rozvinutí operability Československé zpravodajské služby.

Klíč pro samotný výběr spolupracovníků plukovníka Moravce měl být založen na základním předpokladu, že republiku opustí každý pracovník, který přišel do blízkého kontaktu s agentem A 54, kde se dalo předpokládat, že znal nebo věděl o jeho existenci a činnosti ve smyslu spolupráce s československou výzvědnou službou.³⁶ Mezi 13 – 14. březnem 1939 plukovník Moravec oslovil své spolupracovníky a hovořil s nimi na téma rychlého opuštění republiky a to „s každým zvlášť.“³⁷ Samotný odlet již byl proveden Holandskou leteckou společností KLM dvoumotorovým letounem přesněji typem DC- 3 určeným pro přepravu pasažérů na civilních linkách. Byl to poslední den, kdy mohl někdo zbytky Československa volně opustit i když pod bedlivým dohledem informátora.³⁸ Dalo by se říct, že odlet Moravcovi jedenáctky byl proveden doslova za minutu dvanáct dne 14. března 1939.

---

³³ KOKOŠKA, Jaroslav a Stanislav KOKOŠKA. *Spor o agenta A-54: kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha: Naše vojsko, 1994. s. 41 - 43 ISBN 80-206-0437-5.3

³⁴ Tamtéž s. 123.

³⁵ Tamtéž s. 124.

³⁶ Tamtéž s. 125 – 126.

³⁷ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archivních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 43 ISBN 80-7021-115-6.

³⁸ Tamtéž s. 130.

3 MUŽI DO EXILU

Nejprve je nutné podotknout, že situace po 15. březnu 1939 byla více než kritická a nejlépe ji popsala dvojice historiků v podání Michala Stehlíka a Martina Gromana, která velice korektně líčí rodící se vztahy v právě okupovaném Československu. „*Pokud se dnes s každým 15. březnem probouzejí někteří naši nacionalističtí politici, aby ukázali prstem na „zlého Němce v březnu“, bylo by dobré jim zároveň připomenout i 16. březen.*“³⁹ Ve čtvrtek 16. března 1939 kdy Adolf Hitler vydal výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Zároveň byl na prohlídce hlavního města společně s Heinrichem Himmlerem a doprovod jim zajišťoval 35 letý Reinhard Heydrich. O dva dny později Hitler jmenoval Konstantina Hermanna Karla svobodného pána von Neuratha protektorem v Čechách a na Moravě.⁴⁰ Tímto začala platit nová pravidla a zákony ale také standardy jako například etnicko rasové selekce obyvatel upravujících státní občanství. Pouze němečtí národní obyvatelé protektorátu byli klasifikováni jako Němečtí říšští občané, zatímco obyvatelé České národnosti získali nový samostatný vnitřní status občanů protektorátu.⁴¹ Situací a vývojem březnových dní roku 1939 můžeme také sledovat životní etapy jednotlivců, a to nejen v podobě salónního způsobu opuštění republiky letem KLM jako tomu bylo v případě zpravodajské skupiny výše zmíněného plukovníka Moravce, ale více než kdy jindy republiku opouštělo tichým a nenápadným způsobem čím dál více mladých mužů směrem do Polska,⁴² nebo takzvanou „*jižní cestou*“⁴³ přes Balkán do exilu kde doufali „*v naději.*“⁴⁴

---

³⁹ STEHLÍK, Michal a Martin GROMAN. *Přepište dějiny podruhé*. V Brně: Jota, 2022. s. 113 ISBN 978-80-7689-056-5.

⁴⁰ BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informačních služeb, 2007. s. 8 ISBN 978-80-7278-411-0.

⁴¹ SMETANA, Vít a Kathleen GEANEY, ed. *Exile in London: the experience of Czechoslovakia and the other occupied nations, 1939-1945*. Prague: Charles University, Karolinum Press, 2017. s. 161 ISBN 978-80-246-3701-3.

⁴² KUBIŠ, Jan, Adolf OPÁLKA, Jaroslav ŠVARC, Jan ZEMEK a Václav MÁLEK. *Deníky parašutistů: z bojů na západní frontě 2. světové války*. Praha: Centrum české historie, 2022. s. 33 ISBN 978-80-88162-23-0.

⁴³ Tamtéž s. 157

⁴⁴ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! operace Perun*. Praha: Merkur, 1991. s. 14 ISBN 80-7032-361-2

3.1 Ženy do exilu

Po okupaci Československa a následném vzniku protektorátu Čechy a Morava docházelo k pozvolným odchodům do zahraničí, ale stále zde zůstávala početní většina mužů a žen, důstojníků a rotmistrů, kteří se rozhodli sdílet svůj osud se svým národem⁴⁵ „*a ti nejaktivnější a nejdohodlanější vstupovali do odboje.*“⁴⁶ V tomto období můžeme sledovat vzrůstající počet nově vznikajícího odporu v podobě do té doby neznámých občanů, kteří zůstali věrni republice a svým aktivním odporem proti okupační moci ohrožovali nejen své životy, ale i životy svých blízkých.⁴⁷ Obyvatelstvo bylo opravdu odhodláno nenechat osud republiky na pospas svému uchvatiteli. Mezi první dochované uskupení cíleného odporu s vypracovaným systémem na sbírání zpravodajských informací a řízenou kurýrní činností bylo Politické Ústředí v čele s JUDr. Prokopem Drtinou její činnost je datována k 17 - 19. březnu 1939.⁴⁸ Dále zde působila Obrana Národa odbojová skupina složená z bývalého vojenského personálu, kde její základ spočíval v totožném systému armádní struktury, který měl za úkol vybudovat organizační strukturu v protektorátě počínaje ústředním velením typu Generálního štábu s působností přes krajská, okresní vojenská velitelství až po nejnižší vojenské útvary.⁴⁹ Obrana Národa patřila pravděpodobně k nejpropracovanějšímu uskupením na území protektorátu měla jasný cíl, strukturu a úkoly a byla připravena ve vhodný čas zasáhnout ale také vytvářela podmínky pro odchod dobrovolníků za hranice republiky. Byla reprezentována generály Sergejem Ingrem, Josefem Bílým a Sergejem Vojcechovským. Mezi nevojenské, avšak nikterak opomíjené nebo zapomenuté organizace je nutno zmínit představitele odbojových skupin jako byl petiční výbor Věrní zůstaneme nebo pracovníky stranického aparátu z ilegální Komunistické strany Československa, ale také představitele z Ústředního vedení odboje domácího⁵⁰. Velmi důležitou složkou pro rozvoj odboje bylo civilní obyvatelstvo s minimální vojenskou zkušeností, formované prostřednictvím zájmové organizace Sokol. Sokolové byli zastoupeni ve všech profesích napříč celým protektorátem od řídicích učitelů přes pracovníky

---

⁴⁵ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! operace Perun*. Praha: Merkur, 1991. s. 14 ISBN 80-7032-361-2.

⁴⁶ Tamtéž s. 14.

⁴⁷ ČVANČARA, Jaroslav. *Někomu život, někomu smrt: československý odboj a nacistická okupační moc : 1939-1941*. Praha: Laguna, 2002. s. 10 ISBN 80-86274-40-3.

⁴⁸ Tamtéž s. 30.

⁴⁹ Tamtéž s. 39.

⁵⁰ Tamtéž s. 10.

v záložnách až po ženy „svazu dobrovolných sester Československého červeného kříže“⁵¹ a dalších občanů Protektorátu Čechy a Morava.

3.2 Výhodnější pozice

V době příletu Československých zpravodajců do Velké Británie působil Dr. Edvard Beneš jako představitel zahraniční exilové reprezentace nejprve ve Spojených státech. Doktor Beneš byl podle některých ohledů považován za „silného“⁵² hráče na politickém poli. Centrem zahraničního odboje Československa byly zpočátku Spojené státy, od léta 1939 Paříž a Londýn. Beneš se nejprve pokusil vytvořit sjednocující orgán zahraničního odboje s názvem ustředí či direktorium, složený z československých diplomatů, kteří dobrovolně nepředávali své úřady Německu.⁵³ Po svém angažmá ve spojených státech se odebral do Velké Británie, kde měl i své již výše zmiňované zpravodajské důstojníky, kteří byli napojeni na domácí odbojové skupiny a mohli tak dodávat prezidentu Benešovi tolik potřebné informace, které měli hrát budoucí klíčovou roli v rozhodovacím a diplomatickém procesu o situaci na domácí půdě.⁵⁴

Změnou místa působení Edvarda Beneše můžeme zároveň shledávat i změnu postavení a dalo by se říci i chování, u samotného plukovníka Moravce. Do té doby byl plukovník Moravec akceptován britskou rozvědkou jako klíčový hráč s napojením na okupované Československo,⁵⁵ jelikož i samotní Britové si uvědomovali důležitost protektorátu. Důvodem nebyly geopolitické roviny ale pravděpodobně čistě strategický zájem, který byl uložen na území Protektorátu Čechy a Morava v podobě zbrojního průmyslu, který zvedl zbrojní výrobu

---

⁵¹ BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informačních služeb, 2007. s. 60 ISBN 978-80-7278-411-0.

⁵² KOKOŠKA, Stanislav, ed. *Obrana národa v dokumentech: 1939-1942*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2018. s.4 ISBN 978-80-88292-16-6.

⁵³ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY : *Archiv: Československý národní výbor a prozatímní stání zřízení ČSR v emigraci* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/za-premierem-a-vladou/ceskoslovensky-narodni-vybor-a-prozatimni-stani-zrizeni-csr-v-emigraci-17369/>.

⁵⁴ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 58 ISBN 80-7021-115-6.

⁵⁵ Tamtéž s. 58.

Německa o 26 %.⁵⁶ Partner s místní znalostí s napojením na místní činitele a zkušený zpravodajec jako byl právě František Moravec měl ve Velké Británii otevřenou cestu ke spolupráci a byl tím pádem považován za rovnocenného společníka. Jiné postavení měli prozatím Českoslovenští činitelé v čele s Edvardem Benešem, který 1. září 1939 zasílá vzkaz do vlasti⁵⁷ a současně je Polsko napadeno Německem, tím započala druhá světová válka. Fází války na frontách započala také válka informační „Dne 6. září 1939 zazněla na vlnách BBC poprvé také čeština“⁵⁸, a to směrem na okupovaná území v začínajících pravidelných denních relacích, které byly pro náš exil zajímavé nejen ze strany politického vlivu ale také do jisté míry finančního přilepšení.⁵⁹

Ve sledu událostí na počátku právě započnuté druhé světové války se vedl také spor na úrovni špionážních organizací Velké Británie. Otázkou bylo kdo bude podporovat československé zpravodajce ze strany Velké Británie po stránce informační a úkolové, ale také kdo bude hlavním činitelem v plánovaných diverzních operacích na území protektorátu Čechy a Morava což v jistém ohledu nesplňovalo prvotní myšlenku plukovníka Moravce na samostatnou zpravodajskou buňku. Tento postoj nebyl ničím výjimečný ve světě vysoké politiky tajných služeb v tomto případě se jednalo o vztahy mezi Britskými sekcemi SIS, MI (Military Intelligence, dále jen MI)⁶⁰ personální problémy se nevyhnuly v budoucnosti ani skupině kolem plukovníka Moravce.⁶¹

---

⁵⁶ ČVANČARA, Jaroslav. *Někomu život, někomu smrt: československý odboj a nacistická okupační moc 1939-1941*. Praha: Laguna, 2002. s. 10 ISBN 80-86274-40-3.

⁵⁷ VHA, 37 – 313 – 2.

⁵⁸ KOUTEK, Ondřej. *Zahraniční odboj na vlnách BBC: Československé vysílání z Londýna 1939–1945* [online]. VIII. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky s. 31 ISSN 1802-8241.

⁵⁹ Tamtéž s. 31.

⁶⁰ SMETANA, Vít a Kathleen GEANEY, ed. *Exile in London: the experience of Czechoslovakia and the other occupied nations, 1939-1945*. Prague: Charles University, Karolinum Press, 2017. s.122 - 124 ISBN 978-80-246-3701-3

⁶¹ KREISINGER, Pavel. *Personální krize v Moravcově zpravodajské „jedenáctce“* [online]. 12 [cit.2023.02.10].Dostupnéz:<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/sborniky/rok1941/kreisinger-pavel.pdf>

4 POČÁTKY UZNÁNÍ

Po prvních vzniklých Československých vojenských jednotkách, které vznikly v polském Krakově v dubnu 1939 musela většina našich dobrovolníků pokračovat v cestě přes Polsko do Francie. Zde se však v mírové době nepodařilo zřídit jednotky složené z cizinců, a proto museli Čechoslováci vstoupit do cizinecké legie s příslibem, že budou při vypuknutí války propuštěni pro potřeby Československa, čímž došlo k vytvoření 1. pěšího praporu v září roku 1939. Následně již 16. října 1939 se tento prapor přetransformoval v pěší pluk. Příchodem dalších dobrovolníků dne 15. ledna 1940 byla v Agde zřízena 1. čs. divize, která na konci května 1940 měla 11 495 mužů⁶², z nichž bylo 3 326 dobrovolníků z domova a 8 169 zmobilizovaných krajanů téměř z celého světa. V polovině měsíce června, se situace ve Francii stala kritickou, a tak poprvé zasáhlo do boje s německým Wehrmachtem přibližně 5 000 příslušníků takzvané divizní pěchoty.⁶² Běžný resident protektorátu neměl ovšem ani ponětí, jak si českoslovenští dobrovolníci téměř z celého světa vedou v bojích o Francii. Pokud vybereme periodikum vydávané na území protektorátu můžeme se maximálně dočíst, že v roce 1940 proběhla účast „na sbírce pro německý červený kříž.“⁶³ Krátce na to se Edvard Beneš na prvním zasedání exilové vlády 23. července 1940, ve Velké Británii pokusil formulovat poslání exilové vlády. Zdůraznil, že na žádost Britů by měly být československé úřady omezeny na minimum. Jak ministrům ve svém jmenovacím rozhodnutí připomněl, úkolem vlády je vytvořit novou republiku vycházející z tradic první masarykovské republiky, přizpůsobenou dnešním válečným podmínkám a novým podmínkám po válce. Proto byla vláda zodpovědná především za organizaci armády a vedení války, řízení československého velvyslanectví, péči o československé imigranty a zřizování přípravných institucí vládních mezidobí. Beneš také vyjádřil důvěru, že exilová vláda bude symbolem jednoty, harmonie a míru.⁶⁴

Byl to první krok na cestě k uznání Československého exilu jako formy politického uskupení.

---

⁶² BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informačních služeb, 2007. s. 12 ISBN 978-80-7278-411-0.

⁶³ NÁRODNÍ LISTY ročník :80 Č.158 rv:1940, ISSN 1214-1240 – Moravská zemská knihovna v Brně

⁶⁴ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Archiv: Československý národní výbor a prozatímní stání zřízení ČSR v emigraci* [online]. [cit.2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/za-premierem-a-vladou/ceskoslovensky-narodni-vybor-a-prozatimni-stani-zrizeni-csr-v-emigraci-17369/>

4.1 Spojení

Politické dění ve Velké Británii se formovalo. Protektorát byl z velké míry zásobován denním tiskem řídicím se direktivou okupantů. Dohled nad protektorátem byl velice aktivní a organizační struktura bezpečnostní policie (Sicherpolizei/Sipo), která byla složena z tajné státní policie (Geheime Staatspolizei/Gestapo) a kriminální policie (Kriminalpolizei/Kripo), byla vytvořena na území Protektorátu již v létě 1939,⁶⁵ jejímž nejvýkonnějším prvkem byla německá tajná státní policie GESTAPO.⁶⁶ Název Geheime Staatspolizei (gestapo) byl zaveden výnosem SS Reichsführera a šéfa německé policie Heinrichem Himmlerem dne 28. srpna 1936. Nový název nebyl pouze formální, ale vyjadřoval reorganizaci bezpečnosti, síly a snahy Heinricha Himmlera a Reinharda Heydricha.⁶⁷ Gestapo bylo velice nebezpečným protihráčem, který dokázal likvidovat práci odboje na všech okupovaných územích. Přes veškeré snahy gestapa byla v protektorátu aktivní síť odboje napojená na západní exil především v podobě spolupracovníků, kteří měli nést znaky spolehlivého a prověřeného kontaktu pro další spolupráci. „Každý z významnějších politiků či vojáků odcházejících do emigrace přinesl s sebou vlastní informační službu,“⁶⁸ a to v podobě lidského ale i materiálního zdroje vhodného pro budování budoucích záchytných kontaktů na okupovaném území. Situační povědomí na základě informací, který přinesl každý jedinec do exilu bylo velice podstatné takto udržovat informační tok z nových a čerstvých informací z aktuálního dění v protektorátě. Jako „ideální“⁶⁹ se jevila varianta krátkovlnného vysílání ve směru Londýn – Protektorát Čechy a Morava a zpět zastoupeným dvěma okruhy pod kódovým označením Vítkov a Zdar se zaměřením na předávání zpravodajských informací ale také o činnosti gestapa. Dalším úkolem více zmíněných stanic bylo odesílání zpráv rázu čistě kompromitujícího s cílem poukázání na

---

⁶⁵ PAMĚŤ A DĚJINY 3/2009: *Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války* [online]. III. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky [cit. 2023-02-11]. ISSN 1802-8241.

⁶⁶ VAJSKEBR, Jan a Radka ŠUSTROVÁ. *Struktury moci: Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války* [online]. III. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky [cit. 2023-02-11]. ISSN 1802-8241./

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 162 ISBN 80-7021-115-6.

⁶⁹ Tamtéž s. 164

spolupracovníky gestapa z řad obyvatel protektorátu, a to za pomoci ilegálního vysílání prostřednictvím londýnské radiové stanice BBC.⁷⁰

Dne 6. dubna 1940⁷¹ podzemní radiostanice zahájila provoz a přenášela zprávy z Československa do Londýna. Účelem stanice bylo poskytovat zpravodajské informace ale také koordinovat odbojovou činnost proti nacistické okupaci. Radiostanice byla důležitým komunikačním prostředkem a zajišťovala rozhodující spojení mezi odbojem a exilem. Stanice i přesto, že byla ilegální a fungovala ve složitých podmínkách, pokračovala ve vysílání i přes zásahy gestapa.⁷² Program Sparta byl velmi úspěšný a do značné míry kompenzoval zpoždění v prvních měsících války, kdy například vedení komunistické strany v Moskvě již mělo radiotelegrafické spojení se svým ilegálním vedením v Praze. Západní exil na tuto šanci teprve čekal.⁷³ Radiostanice Sparta odeslala od dubna 1940 do července 1942 i když s vynucenými přestávkami díky zásahům gestapa na 16 000 zpráv z toho přijatých zpráv ze zahraničí bylo přibližně kolem 6 000.⁷⁴ Primárním radiotelegrafickým kanálem navázaným na zpravodajské oddělení plukovníka Moravce byl Vojenská radiová ústředna (VRÚ) ve Velké Británii⁷⁵, která zajišťovala příjem a vysílání depeší 24 hodin denně do všech expozitur napojených na západní exil a její činnost započala již v roce 1939.⁷⁶ O necelé čtyři měsíce od prvního vysílání radiostanice Sparta popsaného výše, se politický exil ve Velké Británii střetává s porážkou Francie. Dne 21. července 1940 byla Velkou Británií s jistými výhradami uznána prozatímní československá exilová vláda vedená Msgre. Janem Šrámkem. Eduard Beneš se ujal funkce prezidenta se systémem prozatímního státního zřízení Československa v emigraci.⁷⁷ Velká Británie také přivítala naše první jednotky na své půdě. V tomto sledovaném období na území protektorátu Ústřední list národního souručenství informoval spoluobčany o situaci na

---

⁷⁰ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 164 ISBN 80-7021-115-6.

⁷¹ Tamtéž s. 162.

⁷² Tamtéž s. 166.

⁷³ Tamtéž s. 166.

⁷⁴ Tamtéž s. 166.

⁷⁵ Tamtéž s. 168.

⁷⁶ Tamtéž s. 168

⁷⁷ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY : *Archiv: Československý národní výbor a prozatímní státní zřízení ČSR v emigraci* [online].[cit.2023-02-09].Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/za-premierem-a-vladou/ceskoslovensky-narodni-vybor-a-prozatimni-stani-zrizeni-csr-v-emigraci-17369/>

frontě, ale také článkem na titulní straně, který měl vyvolat „*Apel na rozum*“⁷⁸ s oslavnou ódou na vůdce. Díky bohaté cenzuře protektorátního tisku se nedozvíme nic konkrétního o úspěších Československých vojáků na západě a taktéž ani o významném kroku politického exilu v Londýně. Od 28. července 1940 odvysílala BBC také poprvé československou státní hymnu směrem k okupovaným územím. Dalším počinem ze strany BBC, které Prozatímní československá vláda získala bylo 15 minut na vlastní vysílání s názvem *Hovory s domovem*, kterému byl vyčleněn čas od 19 hodin a 15 minut Britského času.⁷⁹

4.2 Neregulérnost války

V Československé armádě první republiky můžeme tak jako v jiných armádách po první světové válce sledovat spíše regulérní způsob vedení válečných operací. Pravděpodobně tomu bylo i díky Francouzskému modelu armády, který Československo implementovalo napříč celou armádou a současně do vojenského zpravodajství po roce 1918.⁸⁰ Jistý postup vpřed a inovace na úrovni zpravodajských struktur jde zaznamenat až po roce 1932, kdy se československá armáda nechala inspirovat polským modelem, který již několik let velice efektivně fungoval.⁸¹ Až aktivace tendencí v německé zahraniční politice a nárůst radikalismu ve vnitropolitickém životě Německa donutil Hlavní štáb Československé armády hledat nové organizační formy a metody zpravodajských operací.⁸² Bylo zcela v rukou zpravodajských důstojníků zda se dokáží přizpůsobit novým trendům na bojišti a pochopit včas zásady na neregulérní válku. Neregulérní válka byla pro československé nejvyšší vedení v podstatě neznámým pojmem a nebyla naznačena ani v československé vojenské doktríně, natož aby se

---

⁷⁸ SOUKENKA, Jan. *Národní Listy: Apel na rozum* [online]. 80. Praha: Praha: Julius Grégr, 1861 - 1941, 1940 [cit. 2023-02-11]. ISSN 1214-1240. Signatura 54 A 150.

⁷⁹ KOUTEK, Ondřej. *Zahraniční odboj na vlnách BBC: Československé vysílání z Londýna 1939–1945* [online]. VIII. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky. s. 34 ISSN 1802-8241.

⁸⁰ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 24 ISBN 80-206-0762-5.

⁸¹ STRAKA, Karel. *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933-1939: zpravodajské ústředí*. Praha: Vojenský historický ústav, [2017]. s. 35 ISBN 978-80-7278-709-8.

⁸² Tamtéž s. 35.

promítla do obranných plánů země jako možná perspektivní varianta.⁸³ Velice obratně si ve fázi diverzní války počínala německá armáda s podporou zpravodajských skupin při vytvoření pluku zvláštního určení Brandenburg se způsobem zasazení do týlu nepřítele padákovým výsadkem.⁸⁴

Mezi průkopníky neregulérního válčení nebo také diverzního válčení můžeme považovat Velkou Británii.⁸⁵ O pouhý jeden den dříve, než bylo provedeno první zasedání Československého exilu v Londýně, které bylo popsáno v předchozí podkapitole, Ministerský předseda Winston Churchill dal podnět ke vzniku nové organizace zabývající se výlučně vedením „záškodnické“⁸⁶ války, a tak 22. července 1940 vzniklo oddělení pro zvláštní operace (Special Operation Executive, dále jen SOE)⁸⁷ zanedlouho se mělo operační prostředí SOE stát také působištěm Československého zpravodajského exilu. Inspirováni velkým úkolem, který stál před SOE rozhodli se kontaktovat Československé zpravodajce, a to na základě doporučení sira Roberta Bruce Lockharta.⁸⁸ Samotné oddělení SOE nevzniklo pouze z návrhu ministerského předsedy Churchilla, ale bylo vystaveno na základním pilíři SIS, přesněji ve smyslu sdílení agendy z již dříve rozpracovaných událostí MI. Ve stejném období se pod velení SOE přemístila i její sekce s kódovým označením D, která sehrála zásadní roli pro vývoj budoucích operací vedených exilovou československou zpravodajskou službou.⁸⁹ V prosinci 1940 se sešel plukovník Moravec a zástupci SOE a SIS aby připravili prvotní plán nově vedené války neregulérním způsobem.⁹⁰

---

⁸³ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 24 ISBN 80-206-0762-5.

⁸⁴ Tamtéž s. 24.

⁸⁵ Tamtéž s. 26.

⁸⁶ *LIDOVÉ NOVINY*. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 23.7.1940, 48(368**, ranní vydání), s. 1. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:213e1010-54a7-11dd-b0e6-000d606f5dc6>

⁸⁷ Tamtéž s. 88

⁸⁸ MATUŠŮ, Marie. *Muži pro speciální operace*. Praha: Naše vojsko, 2005.s. 75 ISBN 80-206-0754-4.

⁸⁹ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! operace Perun*. Praha: Merkur, 1991.s. 24 ISBN 80-7032-361-2

⁹⁰ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 141 ISBN 80-206-0762-5.

5 POČÁTEK OPERAČNÍCH AKTIVIT

Rok 1941 byl v mnoha ohledech zlomovým. Velká Británie se svými spojenci ustála prvotní nátlak vytvářený německou Luftwaffe od července do října 1940 i za významného přispění československých leteckých jednotek během Bitvy o Británii,⁹¹ které bylo vysoce uznáno v dalších měsících války. Počátek roku 1941 můžeme charakterizovat jako rok, kdy nastalo období velkých příprav a plánů na počínající diverzní operace, které byly plánované československým zpravodajským oddělením s cílem zasáhnout Protektorát. V tomto sledovaném období konkrétněji v měsíci lednu 1941 přichází do jedné z budov pronajatých československým zpravodajským exilem mladý muž v uniformě, jmenuje se Otmar Riedl⁹² a je prvním dobrovolníkem, který má být dopravený do protektorátu způsobem zasazení, který prozatím naše exilová armáda neprovedla. Zpravodajci plukovníka Moravce společně s SOE naplánovali vysazení prvního československého parašutisty na 17. dubna 1941. Toto datum nebylo zvoleno náhodně, klíčovým faktorem jim byla meteorologická vhodnost situace nad protektorátem, která vyžadovala součinnost s podzemním hnutím v místě seskoku. Důležitost stavu počasí v místě vysazení byla klíčovou pro zajištění bezpečnosti parašutisty. Dalším klíčovým prvkem byla příprava samotného vojáka v Anglii. Příprava padělaných dokumentů odpovídajícím místním poměrům v protektorátě, záchytné adresy na spolupracovníky, ale také finanční hotovost. Úkolem Otmaru Riedla, jehož operace dostala název BENJAMIN bylo v první řadě prověřit možnosti vysazení padákem do protektorátu, pokud by jeho operace byla úspěšná, měli na jeho čin navázat další parašutisté. A touto cestou začít nový způsob boje s úkolem navazovat spojení s domácím odbojem a tím také podnítit k odporu a k masové emigraci z Československa⁹³. Náš první parašutista sebou přepravoval „*poselství dr. Edvarda Beneše a gen. Sergeje Ingra a plk. Gšt. Františka Moravce vedoucím politickým a vojenským představitelům domácího odboje.*“⁹⁴ Předání depeše písemnou formou od autorů prostřednictvím vysazeného agenta mohlo pravděpodobně vyvolat pocit motivovanosti,

---

⁹¹ KUDRNA, Ladislav. *We fight to rebuild: Podíl letců na uznání exilové vlády*. VIII. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky, 2014. s.4 ISSN 1802-8241.

⁹² ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 142 ISBN 80-206-0762-5.

⁹³ Tamtéž s. 144 – 147.

⁹⁴ Tamtéž s. 146.

odhodlanosti ale také zaručit jistou dávku odvahy. Motivování je klíčovým prvkem zvláště v tak náročné a prvotní operaci.⁹⁵

Operace BENJAMIN neměla pouze ráz kurýrní mezi její další úkoly patřila i následující činnost po předání výše zmíněné depeše. Otmar Riedl měl setrvat s domácím ilegálním odbojem, ve kterém měl figurovat jako instruktor přípravy pro výcvik odbojářů s materiálem, který měla dodávat do protektorátu britská strana v pravidelných leteckých shozech. Ani tímto ale Riedlova kampaň neměla završit svůj úkol. Po vyčerpání všech úkolů spojených s odbojem se měl parašutista dle pokynů zpravodajského oddělení vydat na zpáteční cestu do Velké Británie přes Jugoslávii. Nicméně již v roce 1941 zpravodajský štáb plánoval novou možnost směru na opuštění okupovaného území směrem do SSSR. Konkrétněji na východ od protektorátu přesněji na hranici SSSR u Lvova, kde bylo uvažováno, že by vznikla předsunutá expozitura československé zpravodajské služby.⁹⁶

Operací BENJAMIN se začátkem roku 1941 můžeme sledovat rozvoj trendů a schopností u československé zpravodajské služby pod vedením SOE, příprava parašutisty byla také směřována na provedení seskoků v rámci výsadkové přípravy pod vedením instruktorů umístěných v Ringway u Manchesteru pod kódovým označením STS 51.⁹⁷ Otmar Riedl měl absolvovat podle výcvikového plánu 3 seskoky z letounu Whitley pouze během několika dní. Jeden seskok měl být proveden za snížené viditelnosti, a to v noci.⁹⁸ Další nezbytný výcvik byl směřován na průpravu jednotlivce v krátké střelecké přípravě. Byl to první dobrovolník, který procházel tímto systémem se strojopisným konceptem provádění seskoků s padákem za nepřátelské linie.⁹⁹

Klíčovými aktéry pro výběr osob byli major Šustr, ale především podplukovník Paleček, a to vždy v součinnosti se zpravodajským důstojníkem a velitelem jednotky ze které dobrovolník přicházel.¹⁰⁰ Dalším důležitým kritériem pro výběr osob byla „česká nebo

---

⁹⁵ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 146 ISBN 80-206-0762-5.

⁹⁶ Tamtéž s. 147.

⁹⁷ MATUŠŮ, Marie. *Muži pro speciální operace*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 135-140 ISBN 80-206-0754-4.

⁹⁸ Tamtéž s. 111.

⁹⁹ VHA, 37 – 313 -2/4 Svazek skupiny BENJAMIN „co nutno mítí při seskakování s padákem“

¹⁰⁰ ABS, 302-74-1 Výslechový protokol Emila Strankmüllera z roku 1949 s. 29

*slovenská národnost, neměl to být žid z důvodu utajení, musel být osobně odhodlaný. Po stránce charakterové musela to být povaha otevřená, přímá a statečná*¹⁰¹ tolik z popisu Emila Strankmüllera z roku 1949. Toto byl jen částečný výčet vlastností a charakteristik osobností, které měly provádět operace v okupovaném Československu, a které byly vyhledávány prostřednictvím příslušníků zpravodajského oddělení. Pokud se zaměříme na operaci BENJAMIN, zjistíme, že plánované provedení operace na den 17. ledna 1941 bylo odloženo, a to z důvodu rozporu o vytiženosti letounů pro jiné operace mezi zpravodajskými sekcemi SIS a SOE.¹⁰² Plukovník Moravec přes veškerou snahu neprolomil toto datum, taktéž nebyl úspěšný ani pro návrh u následujících třech termínů.¹⁰³ Nelehkost situace vycházela ze strany logistické podpory a nedostatku vhodných strojů pro dálkový let do protektorátu pod patronací SOE.¹⁰⁴ Československý parašutista Otmar Riedl byl připraven ke své operaci 16. dubna 1941. Plukovník Moravec vyvíjel snahu o provedení tohoto úkolu na základě prosazení československého odboje ve Velké Británii. Z této snahy můžeme sledovat především kroky k přímé podpoře domácího odboje, což bylo důvodem proč Českoslovenští zpravodajci urgovali nutnost provedení operace BENJAMIN s jistou podporou Edvarda Beneše.¹⁰⁵ Operace BENJAMIN byla neúspěšná, díky velice špatnému počasí došlo ke ztrátě orientace letounu, a tak byl parašutista Otmar Riedl vysazen v Rakousku. K tomuto závěru se došlo až v průběhu války.¹⁰⁶

Velice důležitým momentem bylo napadení SSSR 22. června 1941.¹⁰⁷ Tímto krokem přišlo zpravodajské ústředí v Londýně o možnost zřízení plánované předsunuté zpravodajské expozitury, která byla popisována v předešlé kapitole. Na základě napadení SSSR

---

¹⁰¹ ABS, sig. 302-74-1 Výslechový protokol Emila Strankmüllera z roku 1949 s. 29

¹⁰² ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 156 ISBN 80-206-0762-5.

¹⁰³ RAJLICH, Jiří. VHÚ. *Výsadek čs. parašutistů představoval jednu z nejhazardnějších akcí RAF* [online]. 160 00 Praha 6 - Hradčany, 2021 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vysadek-cs--parasutistu-predstavoval-jednu-z-nejhazardnejsich-akci-raf-232645/>

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 137 - 158 ISBN 80-7021-115-6.

¹⁰⁶ VHÚ 37-313 – 1/14 – 19.5 1945 PRAHA – Benjamin, Prohlášení o mé činnosti 1945

¹⁰⁷ PROROK, Vladimír. *Od stability poválečného světa ke globálnímu chaosu současnosti*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2021. s. 16 ISBN 978-80-7452-202-4.

Československo získalo dalšího spojence, ale také velkého protivníka. Mezi tímto sledovaným obdobím v protektorátě nastoupil do funkce zastupujícího říšského protektora generál policie a SS Reinhard Heydrich, který připravil plány na zdecimování českého odboje.¹⁰⁸ Období pomyslného klidu vystřídal období poprav předních činitelů domácího odboje a inteligence. Mezi prvními byli popraveni také vysoce postavení bývalí generálové Hugo Vojta a Josef Bílý a mezi dalšími popravenými byli také další důstojníci Československé prvorepublikové armády.¹⁰⁹ Poznámku o popravě generála Bílého si zapsal i jeden z nejbližších spolupracovníků Františka Moravce, Karel Paleček „*Přišel starej, že zastřelili Bílého.*“¹¹⁰ Tímto poukazyval na blízkost Moravce ke generálu Bílému. Dalo by se říci, že si Reinhard Heydrich nemohl vybrat lepší datum pro příchod do protektorátu, a to v den tak symbolický jakým je 28. září 1941, dobový tisk tuto skutečnost ohlásil v pondělí následujícího dne.¹¹¹ Pokud se zaměříme na minulost Reinharda Heydricha, respektive na záznamy v bezpečnostních archivech s klíčovým slovem pro vyhledávání Heydrich, můžeme nalézt, že to opravdu nebyla jeho první návštěva, respektive první aktivita spojená s územím Československa. Jednalo se o účasti na vraždě Inženýra Rudolfa Formise prostřednictvím agentů tajné sužby SD, které řídil Reinhard Heydrich nedaleko Štěchovic¹¹² v roce 1935.

Osoba Reinharda Heydricha nebyla neznámá ani světové žurnalistice v roce 1938 v dubnu můžeme sledovat článek o jeho podílu na zabezpečení příjezdu Adolfa Hitlera do Itálie¹¹³ kde Londýnský deník Daily News popisuje praktiky nacistického gestapa vůči Italským židům. Můžeme se jen domnívat, zda rostoucí osobnost Reinharda Heydricha byla také sledována československými zpravodajskými orgány a zda také byla sledována britskou tajnou službou. V době, kdy se Heydrich ujal funkce zastupujícího protektora můžeme sledovat reakce dalších

---

¹⁰⁸ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 167 ISBN 80-206-0762-5.

¹⁰⁹ STEHLÍK, Eduard a Martin BRABEC. *Češi proti Hitlerovi*. V Praze: Vyšehrad, 2021. s. 177. ISBN 978-80-7601-438-1.

¹¹⁰ Tamtéž s. 177.

¹¹¹ LIDOVÉ NOVINY. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 29.9.1941, 49(496*, ranní vydání), s. [1]. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:7f098a50-4a00-11dd-88e8-000d606f5dc6>

¹¹² ABS, 323 – 10 – 9 / 25, Případ vraždy Ing. Formise u Štěchovic 1935

¹¹³ SATURDAY NEWS CHRONICLE. [online]. Velká Británie, 1938, 23. Dubna 1938 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19380423/019/0002>

britských periodik, které poměrně stejně popisují Reinharda Heydricha jako kata Norských odbojářů během jeho působení v Norsku, ale také informují o zatčení premiéra protektorátní vlády generála Aloise Eliáše. V úvodním slově článku Daily News (London) bylo jasné, jaká osobnost se ujala vlády „*Reinhard Heydrich, sedmatřicetiletý brutální šéf gestapa.*“¹¹⁴ Dosti možná se i tento článek dostal do rukou plukovníka Moravce, ale také prezidenta Beneše. Lokální média velice stroze informovala o nástupu Heydricha do úřadu s jeho osobním medailonkem popisujícím jeho slibnou kariéru.¹¹⁵

„*Jsem posel československé armády v Anglii, a přináším Vám bojovníkům za svobodu doma, její upřímné pozdravy*“¹¹⁶ těmito slovy začínala depeše, kterou přepravoval četař František Pavelka, parašutista operace PERCENTAGE, druhý vybraný muž s úkolem seskočit do protektorátu. Jeho úkol, stejně tak jako v případě operace BENJAMIN, nebyl pouze zaměřen na kurýrní službu. Dalším jeho úkolem bylo předat domácí organizaci radiotelegrafní vysílačku a přijímačku se zásobou krystalů a být k dispozici domácím odboji.¹¹⁷ Telegramy vyměněné mezi domácí odbojovou skupinou a Londýnskou VRÚ poukazují na objemnost informačních dat, které byly potřebné k zajištění úspěšné operace. Jedna z depeší byla zaslána z Londýna 22. srpna 1941¹¹⁸ s popisem o možnosti vyslání letounů do protektorátu s doplňkovou žádostí o informace k vybrání vhodných lokalit pro vysazení dalších výsadek. Zpravodajské oddělení v Londýně mělo viditelně snahu na vysílání parašutistů do protektorátu. Dne 4. října 1941 po půlnoci byl František Pavelka vysazen do protektorátu Čechy a Morava. Ve stejném časovém sledu páchá sebevraždu po nečekané razii gestapa radiotelegrafista Jindřich Klečka, radiotelegrafista nejvýkonnější stanice na depeše do Londýna radiostanice SPARTA.¹¹⁹ Z těchto faktů se dá vyvozovat pouze jediná přípustná varianta, západní odboj byl zbaven možnosti spojení s protektorátem, proto význam příchodu parašutisty s radiostanicí byl více než

---

¹¹⁴ DAILY NEWS (London) [online]. Velká Británie, 1941, 29. Dubna 1941 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19410929/003/0001>.

¹¹⁵ LIDOVÉ NOVINY. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 29.9.1941, 49(496*, ranní vydání), s. [1]. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:7f098a50-4a00-11dd-88e8-000d606f5dc6>.

¹¹⁶ VHA, 37-337-2 – Poselství československému odboji dopravované četařem Pavelkou 1941.

¹¹⁷ Tamtéž 37-337-2/34.

¹¹⁸ Tamtéž, VHA 37-337-2/3

¹¹⁹ ŠOLC, Jiří. *Přijedeme za svítání: diverze v neregulérní válce československého odboje v letech 1939-1945*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 79 - 80 ISBN 80-206-0800-1.

nutný. Z pohledu situace zpravodajské skupiny plukovníka Moravce a prezidenta Beneše se jednalo o velice stížený moment v rozhodovacím procesu. Jelikož zpravodajský odbor ministerstva Národní Obrany neměl po ztrátě spojení s Československem dostatek relevantních informací, měl plukovník Moravec dostatečné důvody k vyslání další operační skupiny s názvem ANTHROPOID s úkolem teroristicky diverzním.¹²⁰

Z pramenů archívního materiálu Vojenského Historického Archivu Praha pod signaturou 37–337-1 s pořadovým číslem strany římská III z roku 1941 je uvedeno jako místo přistání Františka Pavelky jižně od Chrudimi, a to dle naplánovaného místa. Situace však byla zcela jiná, místo přistání bylo ve skutečnosti v okolí obce Koudelov u Čáslavi.¹²¹ Výborně připravený parašutista však pokračoval v plnění svých úkolů. Druhá operace vyslaná československým exilem v Londýně do protektorátu se vyvíjela velice slibně i přes prvotní potíže po vysazení parašutisty. Zpravodajci v tomto zmiňovaném období již měli ve výcviku další dobrovolníky, kteří se systematicky připravovali na budoucí zasazení padákem do okupované vlasti. Patřily sem skupiny s kódovým označením SILVER, GOLD, BRASS a CUPER,¹²² jež dostaly následující prioritní status vzhledem k povaze plnění jejich operačního úkolu. Pro naše účely klíčová skupina ANTHROPOID procházela taktéž doplňovacím výcvikem a vyčkávala na udělení souhlasu k provedení operace, přesněji řečeno na základě pramenů můžeme sledovat důvod oddálení výsadku „z důvodů vnitřně politických.“¹²³

Politické záležitosti řešila také exilová vláda prezidenta Edvarda Beneše „*Britská vláda se rozhodla uznat československou vládu.*“¹²⁴ Článek v britském periodiku The Yorkshire Observer z 19. července 1941 nepatřil pravděpodobně mezi nejaktuálnější zprávy tohoto sledovaného období, ale informoval o uznání Londýnské vlády Sovětským Svazem s doplňkem o vzniku Československých jednotek v SSSR. Etablování československého exilu do světové

---

¹²⁰ ŠOLC, Jiří. *Přijdeme za svítání: diverze v neregulérní válce československého odboje v letech 1939-1945*. Praha: Naše vojsko, 2005. s. 78 ISBN 80-206-0800-1.

¹²¹ BARTŁMIEJ, Szyprowski. *Czechosłowackie grupy SOE i zmach na Heydricha HHhH*. 1. Polsko: Hystoryczna, 2020. s. 24 ISBN 978-83-65005-76-2.

¹²² Tamtéž s. 86 / Později zrušené a přejmenované výsadky.

¹²³ Tamtéž s. 86.

¹²⁴ YORSHIRE OBSERVER (London) [online]. Velká Británie, 1941, 19. Červenec 1941 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk>.

politiky byla prioritní záležitost, kterou chtěl prezident Beneš znovu získat celistvost území Československa před Mnichovskými dohodami. Spojenectví s SSSR bylo ze strany Londýnského exilu vítáno, ovšem i toto nově nabitě spojenectví si žádalo podmínky ze strany Sovětů. Cílem požadavku Sovětů bylo přeměnit československou zpravodajskou službu na zdroj pro vlastní vytěžování informací bez odpovídající reciprocit.¹²⁵

V tomto bodě můžeme sledovat poměrně prudký nárůst tlaku požadavků ze strany Sovětských diplomatů, ale také tajné služby NKVD především prostřednictvím plukovníka Čičájeva, a to za účelem napadení zbrojního průmyslu na území protektorátu za cenu jakýchkoliv ztrát na civilním obyvatelstvu.¹²⁶

Situaci s nutností nárůstu operací v Protektorátě si uvědomoval i plukovník Moravec, který byl v rozhovoru s Edvardem Benešem nepřímo informován že stav na území protektorátu bez jakékoliv významné činnosti „je dlouhodobě neudržitelný.“¹²⁷ Tuto fázi můžeme hodnotit jako důležitý moment pro rozhodovací proces, kdy byl více než jasný a pádný důvod k použití parašutistů z operačních skupin. Následné termíny pro vysazení parašutistických skupin nebyly tak jednoznačné a je tedy dosti možné, že i sám plukovník Moravec musel procházet jistým tlakem na jeho osobu.

„Po náletu 29.12. (1941) Přiletěl parašutista“¹²⁸ zněl přepis informací uvedených příslušníkem operační skupiny PERCENTAGE Františkem Pavelkou, sepsaných na takzvaných motácích v Pankrácké věznici v cele číslo 270. František Pavelka byl dopaden v průběhu plnění svých úkolů a zatčen 10 úředníky gestapa ve svém konspirativním bytě v Praze, dne 25. října 1941.¹²⁹ Datum, které uvedl Pavelka byla noc přiletu operačních skupin do protektorátu. Jednalo se právě o skupinu ANTHROPOID, která měla provést sabotážní nebo teroristickou akci, která bude mít patřičný ohlas doma i v zahraničí.¹³⁰ Společně s nimi v letounu typu Halifax byly dvě další parašutistické skupiny pověřené rozdílnými úkoly. Byla

---

¹²⁵ ŠOLC, Jiří. *Přijedeme za svítání: diverze v neregulérní válce československého odboje v letech 1939-1945.*

Praha: Naše vojsko, 2005. s. 54 ISBN 80-206-0800-1.

¹²⁶ Tamtéž s. 54.

¹²⁷ Tamtéž s. 54.

¹²⁸ VHA, 37 – 337 – 1 / 11 Složka skupiny PERCENTAGE.

¹²⁹ Tamtéž, 37 – 337 – 1 / 39 Složka skupiny PERCENTAGE.

¹³⁰ ABS, 302 – 154 – 6 /4 /145 Úkol skupiny ANTHROPOID.

to SILVER – A s úkolem zpravodajsky spojovacím, pod krycím názvem radiostanice LIBUŠE a dále skupina SILVER – B, s úkolem dopravy rádio přijímače a vysílače pro spojení s Londýnem.¹³¹ Stejně jako tomu bylo u předešlých výsadek, i tyto měly Londýnem ověřené zachytivé adresy, na které se měly obrátit po seskoku předem smluveným heslem.¹³² Jednotlivé skupiny pověřené vlastním úkolem přišly do vlasti s pevně stanoveným cílem. Nebudeme zde zachycovat osudy jednotlivých parašutistů vojáků, tyto příběhy byly zachyceny ve velké míře jak v podobě kinematografické, tak i knižní. Obrazem dění na území v protektorátu může být opět dobový tisk hlásající, že Britská bombardovací letadla uskutečnila v noci na 29. prosince 1941 nálet na západní Německo.¹³³ Tuto skutečnost denní tisk zveřejnil, avšak o samostatném bombardéru, který pronikl hluboko do německého týlu nepadla ani zmínka. Tímto letounem byl typ Halifax speciálně připravený na dosud nejdelší dálkový let na okupované území pod patronací západních spojenců.¹³⁴ O samotné výjimečnosti musel být přesvědčen také plukovník Moravec s ohledem na to, že zpravodajská příprava a plánování s příslušníky z SOE nekončilo pouze tímto letem. Řada dalších přistála v okupovaném Československu, a to operační skupiny ZINC, OUTDISTANCE, BIOSCOPE, BIVOUAC, STEEL a INTRANSITIVE. Mezi tyto operace patřila také operační skupina TIN s významným rozkazem na odstranění ministra školství a lidové osvěty protektorátní vlády Emmanuela Moravce.¹³⁵ Tímto posledním zmíněným výsadem byla uzavřena první vlna výsadek do protektorátu.

Vynaložení takových nemalých sil a prostředků vedoucích k vysazení parašutistů do okupovaného Československa, na kterých spolupracovaly desítky osob ve velké Británii, ale především v okupované vlasti mělo také za jeden z mnoha následků provedení jedné z největších a do té doby nejvýznamnějších operací v průběhu druhé světové války na území třetí říše. Odstranění zcela mimořádně vlivné osoby, jednoho z nejvýše postavených mužů nacistického Německa. Dne 27. května 1942 před půl jedenáctou splnili parašutisté rozkaz,

---

¹³¹ ABS, 302 – 154- 3- /35 Evidenční svazek 1/9 Para skupina SILVER – B.

¹³² Tamtéž, 302-154- 2 Evidenční svazek Para skupina Wolfram.

¹³³ LIDOVÉ NOVINY. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 29.12.1941, 49(661, ranní vydání), s. 1. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:c099f120-4cc7-11dd-af25-000d606f5dc6>.

¹³⁴ RAJLICH, Jiří. VHÚ. *Výsadek čs. parašutistů představoval jednu z nejhazardnějších akcí RAF* [online]. 160 00 Praha 6 - Hradčany, 2021 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vysadek-cs--parasutistu-predstavoval-jednu-z-nejhazardnejsich-akci-raf-232645/>.

¹³⁵ VHA, 302-154-9 Přehled operačních skupin ze západu.

ke kterému se společně zavázali 1. prosince 1941 v Londýně.¹³⁶ Následkem provedeného úkolu, který parašutisté nacvičovali ještě ve Velké Británii jako jednu z možných variant došlo ke zranění generála SS, policie a zastupujícího říšského protektora Reinharda Tristana Eugena Heydricha.

O mimořádnosti a naléhavosti situace informoval na titulní straně dne 28. května například list lidu zemědělského Venkov s článkem I. o vyhlášení výjimečného stavu.¹³⁷ Také zahraniční média přebrala zprávu o provedení atentátu na Heydricha, list Daily Mirror zveřejnil částku za dopadení atentátníků uvedenou v přepočtu jako 60 000 liber šterlinků a dále následoval popis osoby samotného Heydricha jako světlolvasého, modrookého, šestistopého nacistického vraha který, byl v Praze zraněn s podstatným doplňkem, že „*Bohužel NENÍ v ohrožení života.*“¹³⁸ Můžeme se pouze jen domnívat, zda i tento článek mohl číst prezident Beneš. Víme však jistě, z dalšího pramene, že prezident Beneš se tuto skutečnost doslechl v den provedení samotné operace, a to 27.května 1941 po návratu z Londýna. Tuto významnou událost si poznamenal Benešův osobní tajemník Eduard Táborský do svého deníku „*Na Heydricha byl spáchán atentát.*“¹³⁹ Bylo to v předvečer prezidentových padesátých osmých narozenin. V článku listu Daily Mirror zvýrazněné sloveso „není“ bylo v tento moment rozhodujícím. Můžeme opravdu pouze jen fabulovat nad tím, jak s touto informací naložil jak náčelník zpravodajců, který patřil mezi úzký profil osobností, jež měly přímé povědomí o plánech na odstranění předních osobností v protektorátě,¹⁴⁰ tak rovněž s touto informací musel pracovat i Edvard Beneš.

„*O částečné obdukcí.*“¹⁴¹ těmito slovy začíná pitevní záznam ze dne 4.června 1942, který popsal smrt Reinharda Heydricha a je opisem z německé zprávy po provedení pitvy

---

¹³⁶ VHA, 37-308-2 Spis Jan Kubiš.

¹³⁷ VENKOV: ORGÁN ČESKÉ STRANY AGRÁRNÍ. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 28.05.1942, 37(125), s. [1]. ISSN 1805-0905. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:39c0d040-5eb1-11e8-9d08-5ef3fc9bb22f>

¹³⁸ DAILY MIRROR [online]. Velká Británie, 1942, 28. Květen 1942 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19410929/003/0001>.

¹³⁹ ŽÁČEK, Pavel. *Atentát na Heydricha – pohled z Londýna: Přípravy a důsledky 27. května 1942 v denících Eduarda Táborského*[online]. VI. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky, 2014 [cit. 2023-02-11]. s. 76 ISSN 1802-8241. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1401/030-044.pdf>

¹⁴⁰ ŠOLC, Jiří. *Ve službách prezidenta: Generál František Moravec ve světle archívních dokumentů*. Praha: Vyšehrad, 1994. s. 158 ISBN 80-7021-115-6.

¹⁴¹ VHA, 37-308-3/ 15 – Překlad pitevního závěru R. Heydricha ze dne 17.6. 1942.

v nemocnici na Bulovce. Zastupující říšský protektor zemřel na následky zranění. Orgány protektorátních bezpečnostních složek a gestapa hledaly strůjce „*třaskavinového atentátu*.“¹⁴² Během tří dnů obdrželo gestapo na 80 000¹⁴³ hlášení, která mohla vést k dopadení aktérů atentátu. Na vysvětlení pod tímto pojmem hlášení musíme hledat narativ slova udání s ohledem na to, že na tehdejší poměry byla odměna, která byla vypsána na dopadení parašutistů opravdu lákavá. V osobním deníku tajemníka prezidenta Beneše můžeme také nalézt zápisek ze dne 10. června 1941 „*Němečtí vrazi*.“¹⁴⁴ Tato zmínka patřila k události o vyvraždění obce Lidice u Kladna, jež neměla faktickou souvztažnost s atentátem a byla uměle vyprovokována německými složkami. O dva roky později, a to 10. června 1944 podobný osud postihl za srovnatelných okolností obyvatele francouzského Oradour – Sur – Glane.¹⁴⁵ Událostmi v Lidicích se naplno projevil bestiální charakter okupantů. Následnou souhrou brutálních výslechů na civilním obyvatelstvu přes osobnostní až fatální selhání jednotlivců, došlo 18. června k obklíčení místa posledního úkrytu parašutistů v kostele svatého Karla Boromejského v Resslově ulici, v Praze. Sedm mužů ukrytých v kostelní kryptě bylo složeno z několika operačních skupin vysazených ve stejném datu nebo v pozdějších výsadcích. Ve složení příslušníků z operací ANTHROPOID, BIOSCOP, OUTDISTANCE, SILVER – A a TIN. V deníku osobního tajemníka prezidenta Beneše můžeme sledovat rovněž zmínku o této události ze dne 18. června, ale zároveň i položenou otázku směrem k Edvardu Benešovi „*Ptal jsem se presidenta, co tomu říká*.“¹⁴⁶ Odpovědi se mu dostalo ve skrze diplomatické s ohledem na skutečnosti, které následovaly prezident Edvard Beneš vyčkával.

Pokud se zaměříme také na periodika mimo území Velké Británie. Například deník Evening Star ve Spojených Státech Amerických otiskl článek s titulkem „*Druhý muž gestapa střelen poblíž Prahy*.“¹⁴⁷ kanadské periodikum The Gazzete vydalo článek 19. června 1942

---

¹⁴² VHA, 37-308-3/ červená 20.

¹⁴³ ABS, 302-154 / 24 Schnabel – výpověď o parašutistech.

¹⁴⁴ ŽÁČEK, Pavel. *Atentát na Heydricha – pohled z Londýna: Přípravy a důsledky 27. května 1942 v denících Eduarda Táborského*[online]. VI. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky, 2014 [cit. 2023-02-11]. s. 79 ISSN 1802-8241. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1401/030-044.pdf>

¹⁴⁵ STEHLÍK, Eduard a Martin BRABEC. *Češi proti Hitlerovi*. V Praze: Vyšehrad, 2021. s. 182. ISBN 978-80-7601-438-1.

¹⁴⁶ Tamtéž s. 81.

¹⁴⁷ Evening star. (Washington, D.C.), 27 May 1942. *Chronicling America: Historic American Newspapers*. Lib. of Congress <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1942-05-27/ed-1/seq-1/>.

„Nacisti prohlašují dva, kteří zastřelili Heydricha za mrtvé“¹⁴⁸ a ve stejném zdroji můžeme taktéž nalézt článek, který popisuje „Anglo – Ruský pakt za otevřený a uznáný“,“¹⁴⁹ tento pakt vytvořil podporu otevření druhé fronty ze strany Sovětského svazu. Průlomová zpráva, která obletěla svět.

V tomto sledovaném období na území protektorátu, neoperovaly pouze skupiny vyslané zpravodajským oddělením plukovníka Moravce, ale také zde došlo k parašutistickým výsadbám vyslaným z Moskvy. Vzhledem k postavení Ruské Federace k archívním materiálům je především tato informace neucelená a můžeme čerpat jen z částečných fondů Archívu Bezpečnostních složek Praha například pod signaturou 302-154-8.¹⁵⁰

Do 18. června 1942 bylo celkem vysazeno 27 parašutistů ve 12 výsadbách z toho jeden mimo hranice protektorátu, a to díky navigační chybě způsobené velice špatným počasím. Tento výčet se opírá o zpracovanou statistiku z roku 1947 a uvádí přehled a způsob ztrát operačních skupin vyslaných zvláštní skupinou D. Z celkového počtu 27 se do operační oblasti dostalo 26 parašutistů, přesněji řečeno do jarního období roku 1942. Z toho padlo 7 v přímém boji, 2 byli zabiti rukou protektorátních četníků. Smrt sebevraždou uvedlo 6 a zde nerozlišujeme způsob provedení, zda střelnou zbraní nebo tabletou typu “L“ s jedem. Popraveno bylo 6, zradili 3, a to Karel Čurda, Villiam Gerik, Václav Kindl a další měli teprve zradit.¹⁵¹ Politické vedení v Londýně bez pochyb nemělo informace o detailních ztrátách během výsadbů do Československa na tuto rovinu je nutno se dívat z pohledu strategického, kde rozhodujícím prvkem je plánování a splnění úkolu s jasným významem a výsledkem. Stanovisko, kdo nařídil jako cíl operace osobu Reinharda Heydricha je doposud vnímáno jako nedořešené nebo lépe řečeno zbytečně zastřené a již dlouhou dobu se vedou spory o tento výsledek. Ale pokud budeme vycházet z úředního záznamu pro operační skupinu ANTHROPOID ze dne 3. října 1941, tak zde můžeme nalézt pramen, kde je jako jeden

---

¹⁴⁸ THE GAZZETE. (Ontario.), May 1942. *Chronicling America: Historic American Newspapers*. Lib. of Congress <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1942-05-27/ed-1/seq-1/>.

¹⁴⁹ THE GAZZETE. (Ontario.), May 1942. *Chronicling America: Historic American Newspapers*. Lib. of Congress <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1942-05-27/ed-1/seq-1/>.

¹⁵⁰ ABS, seznamy Parašutistických skupin z východu – seznam je neúplný a nepřesný.

¹⁵¹ Tamtéž, 302-154-1 / 6 – Data o ztrátách parašutistických skupin ze západu- výtah z originálu z roku 1945.

z přítomných uveden plukovník František Moravec¹⁵². Stejně tak můžeme čerpat z materiálů operační skupiny TIN v podobě dalšího pramene úředního záznamu z 25. února 1942 pro výše zmíněnou skupinu ve složení rotný Ludvík Cupal a rotný Jaroslav Švarc. Při vydání ústního rozkazu byli přítomni plukovník Moravec a štábní kapitán Šustr a sním úředně zapsané sdělení plukovníka Moravce. To bylo jasné a stručné a obsahovalo návrh na odstranění ministra školství a lidové osvěty protektorátní vlády Emmanuela Moravce, který byl považován za nejnebezpečnějšího československého kolaboranta jak z pohledu zpravodajského oddělení, tak zároveň i pro československou exilovou vládu v čele s Edvardem Benešem.¹⁵³ Politické vedení se potýkalo se zviditelněním Československé vlády a prostředkem k tomu určeným byli parašutisté. Nejvýznamnějším protivníkem pro zpravodajské orgány Ministerstva Národní obrany, ale především pro samotné parašutisty byl „německý okupační systém.“¹⁵⁴ Propracovanost a maximální vliv na obyvatelstvo protektorátu měl v tomto sledovaném období fatální důsledky pro vedení odbojové činnosti. Značné ztráty po provedení útoku na Heydricha měly za následek ztrátu cenných lidských zdrojů v podobě odboje domácího. Lidské zdroje jsou jednou z důležitých složek pro sbírání informací a následné vyhodnocování pro vedení operací. V této fázi parašutisté tvořili důležitou část informačních zdrojů jak pro zpravodajské oddělení, tak zároveň měli sloužit jako nástroj pro dosažení cílů a prostředků politického systému exilové vlády. Tuto situaci si pravděpodobně uvědomovalo také německé vrchní velení. Vrátime-li se do roku 1941 došlo zde k přepracování pokynu, jak zacházet s parašutisty vydaným v roce 1940, které v hrubých rysech poukazovalo na systém, jakým má být řešen parašutistický výsadek ze strany okupačních správ Třetí říše včetně možnosti přistání na padáku v podobě sestřeleného pilota.¹⁵⁵ Okupovaná území německým Wehrmachtem se stěží s prováděním výsadek za účelem sabotážní činnosti, které mělo narušovat infrastrukturu v okupovaných zemích, ale také teroristickou aktivitou zaměřenou na přední a významné činníky dosazené okupační správou.

---

¹⁵² VHA, 37-308-3 Úřední záznam o schůzce ze dne 3. října 1941.

¹⁵³ ABS, 302-154-3 - Úřední záznam skupiny TIN s. 2.

¹⁵⁴ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 170 ISBN 80-7032-624-7.

¹⁵⁵ Tamtéž s. 169.

„*Na jaře 1942*“¹⁵⁶ Hlavní říšský bezpečnostní úřad dal podnět k zbudování zcela nového oddělení pro boj s parašutisty, a to v plném rámci na všech okupovaných území třetí říše. Vznik proti parašutistického referátu byl pouze vyústěním, operací jednotlivých zpravodajských oddělení působících v exilu.¹⁵⁷ Systém, který se opíral o hlavní páteř tajné policie měl v protektorátě zřízeny dvě hlavní úřadovny, a to v Praze a Brně, k tomuto sledovanému období se udává celkový počet úřadoven gestapa včetně služeben v malých obcích v rozmezí 19 – 25 služeben na území Protektorátu Čechy a Morava.¹⁵⁸ Tato čísla jsou udávána v souvislosti s reorganizací místních služeben, mimo výše zmíněná města.¹⁵⁹ V pražské úřadovně gestapa měl na starosti potírání parašutistických výsadek komisař Willy Laimer, jenž na vlastní žádost po útoku na Heydricha odjel na šestitýdenní kurz do Německa za účelem zdokonalení se v protiparašutistickém boji.¹⁶⁰ Gestapo se zaměřovalo na několik hlavních částí, kterými chtělo dosáhnout cíle dopadení parašutistů, především však na evidenci parašutistů přicházejících do okupovaného Československa. Dále pak na pátrací činnost za účelem chycení parašutisty a jeho spolupracovníků a na činnost konfidentů gestapa z řad místního obyvatelstva potažmo konfidentů z řad parašutistů jenž podlehli nátlaku na spolupráci. Další nedílnou složkou byl teror, který byl uplatňovaný na civilním obyvatelstvu a měl snižovat možnosti uchycení parašutistů u svých konspiračních spolupracovníků. Posledním důležitým bodem byla rádiová protihra především v poddání spolupracujících radiotelegrafistů, kteří vysílali depeše do Londýna pro VRÚ pod nátlakem.¹⁶¹

---

¹⁵⁶ ABS, 302-154 /24 bod. 1 Schnabel – výpověď o parašutistech.

¹⁵⁷ Tamtéž, 302-154 /24 bod. 1 Schnabel – výpověď o parašutistech.

¹⁵⁸ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 171 ISBN 80-7032-624-7.

¹⁵⁹ Tamtéž s. 171.

¹⁶⁰ ABS, 302-154 /24 bod. 2 Schnabel – výpověď o parašutistech.

¹⁶¹ Tamtéž s. 172 - 176.

6 PŘÍJDEME ZA SVÍTÁNÍ – VLNY

I ve stínu zdokonalování se úředníků gestapa nedokázala tato velice výkonná složka zabránit dalšímu plánování výsadek na okupované území Československa. V roce 1941 byla v Londýně vydána knižní publikace prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí exilové vlády s titulem *Dva roky pod Německým útlakem*,¹⁶² jejímž autorem byl Edvard Beneš. Na stránkách této knihy autor pojednává o zásadních myšlenkách na svobodné Československo v před Mnichovských hranicích, ale taktéž zde poukazuje na značný vliv exilové armády v řadách britského Královského letectva. Toto byl krok zkušeného diplomata, který věřil v úspěch a úspěch, byl klíčovým momentem i pro parašutisty z dalších připravovaných operací v tak pohnuté době, jako tomu bylo ve sledovaném období roku 1942.

Spojenci si žádali stále větší zapojení československého odboje. Odpovědí na nečinnost se jim dostalo v podobě úspěšného útoku na Heydricha. Domácí odboj byl téměř zdecimován, ovšem i tento krok byl důležitým milníkem pro nadcházející operace. Po operaci ANHROPOID měla následovat operace TIN a její výše popsany úkol. Operace TIN nesplnila svůj operační úkol a oba parašutisté padli v boji s přesilou.¹⁶³ Ve světle ztrát pro domácí odbojové hnutí po operaci ANTHROPOID se rozhodla i samotná Britská SOE ve spolupráci se zpravodajským oddělením plukovníka Moravce o změně priorit v plánování budoucích operací v protektorátě a o následných stálých operačních postupech pro budoucí operace v protektorátě. Více úsilí mělo být směřováno k obnovení získávání zpravodajských informací z okupovaného Československa prostřednictvím domácího odboje.¹⁶⁴ Dne 24. října 1942 je vysazena do protektorátu další parašutistická skupina s operačním názvem ANTIOMONY¹⁶⁵ a závěr roku 1942 se stává taktéž významným těžištěm pro Evropské bojiště, tedy přesněji až po bitvě o Stalingrad.¹⁶⁶ Na poli československého domácího odboje docházelo k zvětšení tenze ve

---

¹⁶² BENEŠ, Edvard. *Two years of German oppression in Czechoslovakia*. London: Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs, Department of Information, 1941. s.7 Dostupné také z:

<https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:94920fa0-677b-11ea-b2fd-005056827e52>

¹⁶³ VHA, 37-347-1-Ludvík Cupal

¹⁶⁴ ŠOLC, Jiří. *Nikdo nás nezastaví*. Praha: Merkur, 1992. Muži pro zvláštní úkoly. s. 90 - 93 ISBN 80-7032-637-9.

¹⁶⁵ ABS, 302-154-7

¹⁶⁶ PROROK, Vladimír. *Od stability poválečného světa ke globálnímu chaosu současnosti*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2021. s. 16 ISBN 978-80-7452-202-4.

smyslu požadavků na zahájení partyzánské války především v podání odbojových skupin pod politickým vedením KSČ řízeným z moskevské centrály a pod politickým dohledem Klementa Gottwalda.¹⁶⁷ Situace v protektorátě ovšem nevykazovala snahy na vybudování masívního partyzánskému hnutí pod programem KSČ a tím důvodem byli mimo jiné geografické podmínky. K dobrému partyzánskému boji jsou vhodnější členité a hůře dostupné neobydlené části v podobě hustě zalesněných pohoří, které budou poskytovat dobrý kryt a skryt a umožní vhodné podmínky pro zbudování obrany v případě odhalení nepřitelem. Tento prostor s hranicemi protektorátu odpovídal pouze krajním oblastem Šumavy, horám Krušným, Orlickým, Jizerským horám a v neposledním případě Jeseníkům a Beskydům. Tyto prostory byly vyhodnoceny jako rizikové pro budoucí výsadky ze západu, a to z důvodu osídlení německým obyvatelstvem. Jako rizikové bylo vyhodnoceno z hlediska dlouhodobého udržení stylu typické partyzánské války na velké rozloze operačního prostředí tedy situace podpory od místního obyvatelstva, jaké partyzánská válka potřebuje, ta nebyla v protektorátě k dispozici. Z tohoto ohledu musíme konstatovat, že výsadky do protektorátu ze strany západního exilu byly efektivnější a propracovanější ve smyslu operability.¹⁶⁸

Musíme vzít v potaz skutečnost, že provedení jakéhokoliv vysazení do vnitra protektorátu byl opravdu riskantní podnik, který obnášel nejen důsledné a dlouhodobé plánování ze strany zpravodajského oddělení, ale taktéž osobního nasazení osádek letounů, které je měly dopravit na místo určení. Osud parašutistických skupin byl prokazatelně objasněn v některých případech až na konci války, stejný osud objasnění čekal i na operační skupiny IRIDIUM a BRONSE. Obě skupiny měly úkol zpravodajsky spojovací, a to za účelem nového navázání spojení s VRÚ v Londýně. Jejich operační nasazení se mělo uskutečnit ve dnech od 15. března 1943, avšak jejich let byl sestřelen protiletčkovou palbou a všichni zahynuli bez jakýchkoliv známek přežití.¹⁶⁹

V tomto dalším sledovaném období nastala pro československé parašutisty operační přestávka. Exilová vláda hledala silného partnera, který jí dá své záruky a totální podporu pro obnovu původních hranic Československa. Prezident Beneš zvolil SSSR. Nebudeme se zde

---

¹⁶⁷ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 192 ISBN 80-7032-624-7.

¹⁶⁸ Tamtéž s. 192 - 193.

¹⁶⁹ VHÚ, 37-330-1 – Operační skupina IRIDIUM.

zabývat otázkou volby diplomatické spolupráce a hlubšímu prolnutí k Sovětskému partnerovi. Stále zde musíme hledat tlak ze strany Sovětů, ale také Poláků na zvýšení aktivity z řad domácího odboje na okupovaném území. Britská SOE po útoku na Heydricha navrhovala, aby se změnila rozhodovací role domácího odboje, a to ve smyslu možnosti vlastního úkolování shozených parašutistů pro vlastní potřeby. Především díky místní znalosti aktuálních poměrů v místě působení parašutistů.¹⁷⁰ Zde tento krok hodnotíme jako velice logický, jelikož parašutisté byli řízeni zpravodajským oddělením, avšak v místě výsadku si mohl domácí odboj stanovit vlastní priority, na které budou působit za pomoci zahraničních výsadků.

Situace na frontě se vyvíjela ve prospěch spojeneckých armád. Afrikakorps padl a spojenci se připravovali na operaci HUSKY.¹⁷¹ Zpravodajský odbor připravoval další parašutisty na vysazení do protektorátu Čechy a Morava. V zahraničním tisku můžeme sledovat článek pojednávající o dohodě o partnerství mezi Československem a Sovětským svazem s titulkem „*Rudí a Češi podepsali dohodu o spolupráci.*“¹⁷² Prezident Edvard Beneš odcestoval do Moskvy, aby podepsal spolupráci se Sovětským Svazem a tím vytvořil „*Most mezi východem a západem.*“¹⁷³ Zde se dá předpokládat, že politická podpora sebou nesla zároveň i informační povědomost při získávání zpravodajských informací. Operační skupiny CALCIUM a BARIUM zahájily další seskokovou vlnu výsadků. Svoji činnost zahájily ve stejný den, kdy Ministr školství a lidové osvěty Emmanuel MORAVEC informoval v denním tisku že k „účetování dojde.“¹⁷⁴ Po vysazení skupin CALCIUM a BARIUM do protektorátu bylo vysazeno dalších 13 parašutistických skupin z dvaceti šesti¹⁷⁵ plánovaných až do května 1945. Tento výčet zahrnuje i jeden výsadek pod velením Americké Office Strategic Service (OSS), a to včetně

---

¹⁷⁰ ŠOLC, Jiří. *Nikdo nás nezastaví*. Praha: Merkur, 1992. Muži pro zvláštní úkoly. s. 91-92 ISBN 80-7032-637-9.

¹⁷¹ PROROK, Vladimír. *Od stability poválečného světa ke globálnímu chaosu současnosti*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2021. s. 16 ISBN 978-80-7452-202-4.
Pozn. autora Vylodění na Sicílii 9. 7. 1943.

¹⁷² THE WATERBURY DEMOCRAT. 61. Vatterbury, Connecticut, 1943. Dostupné také z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn82014085/>.

¹⁷³ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 195 ISBN 80-7032-624-7.

¹⁷⁴ LIDOVÉ NOVINY. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 4.4.1944, 52(94, ranní vydání), s. 2. ISSN 1802-6265.

¹⁷⁵ ABS, 302-154-9.

posledního výsadku operační skupiny BAUXITE u Nového Města na Moravě ve složení jednoho muže kapitána dělostřelectva Pavla Hromka. První a poslední výsadek představoval jediný samostatný parašutista vyslaný do Protektorátu Čechy a Morava. Dlouhá cesta doktora Edvarda Beneše započala cestou na západ, ale cesta zpět už přišla z východu. Plukovník František Moravec stále setrval na území Velké Británie a jeho zpravodajský odbor s Vojenskou rádiovou ústřednou přijímal další depeše, a to například z rukou radiotelegrafisty četaře Jaroslava Klemeše z operační skupiny PLATINUM – PEWTER v čele s kapitánem Jaromírem Nechanským, aktivním účastníkem Pražského povstání u „*Vojenského velitelství Velké Prahy Bartoš*.“¹⁷⁶

Propracovanost systému západních výsadek byla viditelná taktéž v době po osvobození Československé republiky, a to v podobě „*Likvidační skupiny*“,¹⁷⁷ která na základě svého rozhlasového vysílání vydala rozkaz k ukončení činnosti všem operujícím parašutistům na území bývalého protektorátu. V roce 1939 měl být spuštěn program PERUN,¹⁷⁸ který měl podnítit v obyvatelstvu hromadný odpor a tím vyvolat povstání lidu vůči nacistické agresi. Až po 6 letech, tedy v roce 1945 byl tento program uveden souběhem událostí v chod můžeme si zde klást otázku, kdo z přeživších účastníků odboje na území protektorátu měl tuto koncepci v paměti. Můžeme s jistotou říci, že plukovník Moravec a prezident Beneš tuto myšlenku uchovávali a činili veškeré kroky k tomu, aby tento program přišel v život. Zde můžeme vnímat poučení z chyb, které přinesly první výsadky do okupované země. Zpravodajské oddělení se rozhodlo podniknout kroky, které měly vést k provádění sabotážních operací v přímé podřízenosti domácího odboje. Parašutisté měli být pouze nástrojem, který měl zajistit jak materiální pomoc prostřednictvím vysazeného materiálu a rovněž jako vyškolené osoby k provádění sabotážních operací. Šlo také o nástroj politický, kterým západní exil v Londýně plnil závazky ke svým spojencům prostřednictvím parašutistů vyslaných západním exilem. Na rozdíl od výsadek z východu, které měly především úkol organizační se zaměřením na vybudování silnějšího pozadí pro komunistické tendence prostřednictvím výsadek na

---

¹⁷⁶ VHU, 37-338 svazek Platinum / Nechanský

¹⁷⁷ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 280 ISBN 80-7032-624-7. Skupina shromažďující materiál a informace v roce 1945

¹⁷⁸ ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! operace Perun*. Praha: Merkur, 1991. s. 74 ISBN 80-7032-361-2

okupované území.¹⁷⁹ Po roce 1945 začínáme sledovat náznaky na systematické odstranění účastníků západního odboje. Po roce 1948 většina vojáků sloužících v západní armádě byla propuštěna ze zaměstnání. Nejlépe toto sledované období shrnul ve své knize Jiří Plachý s názvem „*Horší než doba války*“,“¹⁸⁰ který sleduje osudy parašutistů po roce 1948 v Československu. Pravděpodobně nejvíce vnímaný případ měl být proces s příslušníkem operační skupiny PLATINUM- PEWTER již v té době povýšeným majorem Jaromírem Nechanským který byl popraven 16. července 1950 za špionáž proti československému „*dělnickému lidu*.“¹⁸¹

S parašutisty a jejich činy se setkáváme také v přímé válečné kinematografii již od roku 1943 kdy vznikly dva snímky ve Spojených Státech s přímým tématem atentátu na Heydricha. V Československé kinematografii se objevil například parašutista Pavel Hromek, a to v epizodní roli radiotelegrafisty odbojového hnutí ve snímku Miroslava Cikána *Hrdinové mlčí* z roku 1946.¹⁸² Ani zahraničí nezapomínalo na ony muže s padáky, například krátce po atentátu vznikly ve Spojených Státech Amerických dva snímky pojednávající o Atentátu na Heydricha,¹⁸³ dále pak v britském periodiku *Mid Ulster – Mail* vyšel v červenci 1945 článek popisující parašutisty z Československa, kteří usmrtili Heydricha.¹⁸⁴ Svět nezapomínal na ty, kteří přispěli k porážce nacistického Německa, na jejich odvahu nezapomněl ani i sám prezident Edvard Beneš. Dne 29. května 1947 přijal na Pražském hradě delegaci parašutistů. Ve světle událostí je nutno dodat na vysvětlení, že tato delegace nebyla pozvána pouze za účelem pochvaly za odvedenou práci, ale především, měla směřovat žádost ze strany parašutistů k prezidentovi jako vrchnímu veliteli, a to z důvodu uznání jejich významu práce za účelem

---

¹⁷⁹ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 282 ISBN 80-7032-624-7.

¹⁸⁰ PLACHÝ, Jiří. *Horší než doba války--: osudy parašutistů z Velké Británie v pounorovém Československu*. Cheb: Svět křídel, 2014. Svět křídel. s. 14 ISBN 978-80-87567-46-3.

¹⁸¹ ABS, 323-4-9 - Nechanský

¹⁸² Hromek Pavel - Bauxite, poslední vysazený parašutista na území okupovaného Československa.

¹⁸³ HANGMEN ALSO DIE [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.cliomuse.com/hangmen-also-die-hollywood-meets-emigres-from-nazi-germany.html>

¹⁸⁴ MID ULSTER [online]. Velká Británie, 1945, 9. červen 1945 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19410929/003/0001>

sepsaného prohlášení „*Pamětní spis*.“¹⁸⁵ Autory byli kapitáni Pavel Hromek, Jaromír Nechanský a Štefan Šahur. Poslední jmenovaný byl účastníkem východního výsadku s operačním názvem LUKAŠEVIČ III vyslaným Ukrajinským frontem 18. února 1945. Pamětní spis, poukazoval na sociální postavení výkonných parašutistů v letech 1939 – 1945 a jejich kolegů kamarádů, kteří padli v průběhu plnění svých úkolů. Spis určený k rukám Ministra obrany generála Ludvíka Svobody a dalším s poselstvím o „*existenci malé, zato však činné a válečným významem bohaté skupiny osob*,“¹⁸⁶ která významně přispěla válečnému úsilí i za cenu nejvyšší. Vyslání delegáti přednesli své požadavky a významnou měrou přispěli k vydání zákona číslo 225 z roku 1946, který „*ač novelizován tvoří základ sociální péče o pozůstalé a účastníky odboje*.“¹⁸⁷

---

¹⁸⁵ ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. s. 275 ISBN 80-7032-624-7.

¹⁸⁶ Tamtéž s. 274-280.

¹⁸⁷ Tamtéž s. 279.

ZÁVĚR

Nezačneme klasickou otázkou, zda měl atentát na Heydricha význam, ale pokusíme se pojmout otázku v jiném kontextu. Mělo význam provést atentát na Heydricha za účasti parašutistů vyslaných z Londýna? Situace v obsazeném Československu v roce 1942 byla z pohledu domácího odboje dosti kritická. Elity byly vražděny, spojenci si žádali kontrakci k většímu přičinění se na porážce nacismu v Evropě. Českoslovenští letci bojovali na nebi na Albionem, pozemní jednotky začínaly svoji Africkou anabázi, a pečlivě vybraní jednotlivci se připravovali pod Britským vedením na nejtěžší etapy svého života v místě, kde se čas přežití počítal na měsíce, ale jejich odkaz vytrval na desetiletí. Vytýčili jsme si cíl nezabývat se samotným průběhem atentátu, ale jeho následky a důsledky, avšak nemůžeme se tomuto faktu vyhnout. Dvojice parašutistů, která provedla atentát dokázala zaměstnat na více než 80 let přes stovku publicistů, badatelů a zájemců o historii. Všichni měli společný jmenovatel a tím byli přibližně ony 3 vteřiny po které samotná akce trvala a ony 3 vteřiny, které změnily světové události ve prospěch Československého státu. Oběti, které následovaly po atentátu neodradily české vlastence v další pomoci parašutistům, přestože každá pomoc se rovnala jistému trestu smrti a každé odmítnutí pro parašutisty na záchytných adresách se rovnalo jistému nezdaru operace se smrtícím koncem.

Diplomatický význam byl nastíněn také prostřednictvím pravidelného Československého vysílání na vlnách BBC. Dílčí roztržky o působení ve vysílání neovlivnily fakt, že si každý z protagonistů uvědomoval význam svého působení v zahraničí i přes těžkosti bombardovaného Londýna. Na základě výzkumné otázky, zda atentát měl vliv na oduznání Mnichovské dohody bylo zhodnoceno, že podíl operace ANTHROPOID sehrál zásadní a významnou roli při diplomatickém procesu oduznání Mnichovské dohody ve smyslu přínosu zvýšení odbojové aktivity a iniciativy ze strany Československého exilu v Londýně. Přestože prezident Beneš zastával ambivalentní postoj k neregulární válce byla jeho podpora směřovaná k plukovníku Moravcovi více než jasná a uznávaná. Plukovník Moravec byl prezidentovým zpravodajcem číslo jedna. Význam atentátu na Heydricha můžeme sledovat i v současné době v podobě rozsáhlých expozic v místě jejich posledního boje v Resslově ulici ale taktéž v kinematografii v podobě Amerického celovečerního filmu s názvem Anthropoid v režii Seana Ellise z roku 2016. Snímek, který se představil divákovi 21. století dal možnost nahlédnout opět do událostí, které ovlivnily tisíce obyvatel protektorátu Čechy a Morava. Z výše uvedených skutečností vycházíme, že význam atentátu na zastupujícího říšského

protektora Reinharda Heydricha přinesl zásadní změnu v podmínkách pro plánování operačního nasazení dalších parašutistických skupin po roce 1942 vysílaných na území protektorátu, ale také do ostatních zemí obsazených Německem.

Operabilita nasazení byla zajištěna i přes velké ztráty domácího odboje, který zajišťoval zázemí pro parašutisty, a to i za cenu nasazení vlastních životů a životů svých rodinných příslušníků. Zrod výsadkového vojska ve Velké Británii byl významným prvkem především pro poválečné Československo. Absence výsadkového vojska umožnila vznik nového manévrového prvku pro Československou armádu, ale také přenechala svůj odkaz do hlubší budoucnosti v podobě výsadkového vojska Armády České republiky dvacátého prvního století.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Archiv bezpečnostních složek Praha

BURIAN, Michal. *Atentát: operace Anthropoid 1941-1942*. 2., upr. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informačních služeb, 2007. ISBN 978-80-7278-411-0.

ČVANČARA, Jaroslav. *Někomu život, někomu smrt: československý odboj a nacistická okupační moc : 1939-1941*. Praha: Laguna, 2002. ISBN 80-86274-40-3.

KOKOŠKA, Jaroslav a Stanislav KOKOŠKA. *Spor o agenta A-54: kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0437-5.

KOUTEK, Ondřej. *Zahraniční odboj na vlnách BBC: Československé vysílání z Londýna 1939–1945 VIII. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky*. ISSN 1802-8241.

KUBIŠ, Jan, Adolf OPÁLKA, Jaroslav ŠVARC, Jan ZEMEK a Václav MÁLEK. *Deníky parašutistů: z bojů na západní frontě 2. světové války*. Praha: Centrum české historie, 2022. s. 33 ISBN 978-80-88162.

KUDRNA, Ladislav. *We fight to rebuild: Podíl letců na uznání exilové vlády*. VIII. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky, 2014 ISSN 1802-8241.

LIDOVÉ NOVINY. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, ISSN 1802-6265

MATÚŠŮ, Marie. *Muži pro speciální operace*. Praha: Naše vojsko, 2005.s. 75 ISBN 80-206-0754-4.

POLEDNÍ LIST. Praha: Tempo, 05.10.1938, 12(276). ISSN 1804-8838.

PROROK, Vladimír. *Od stability poválečného světa ke globálnímu chaosu současnosti*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2021. ISBN 978-80-7452-202-4.

PLACHÝ, Jiří. *Horší než doba války osudy parašutistů z Velké Británie v pounorovém Československu*. Cheb: Svět křídel, 2014. Svět křídel. ISBN 978-80-87567-46-3.

STEHLÍK, Eduard a Martin BRABEC. *Češi proti Hitlerovi*. V Praze: Vyšehrad, 2021. ISBN 978-80-7601-438-1.

STEHLÍK, Michal a Martin GROMAN. *Přepište dějiny podruhé*. V Brně: Jota, 2022. s. 113 ISBN 978-80-7689-056-5.

STRAKA, Karel. *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933-1939: zpravodajské ústředí*. Praha: Vojenský historický ústav, [2017]. s. 30 ISBN 978-80-7278-709-8.

ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! kapitoly z historie československého zahraničního a domácího odboje (1939-1945)*. Praha: Naše vojsko, 2005. ISBN 80-206-0762-5.

ŠOLC, Jiří. *Přijdeme za svítání: diverze v neregulérní válce československého odboje v letech 1939-1945*. Praha: Naše vojsko, 2005. ISBN 80-206-0800-1.

ŠOLC, Jiří. *Bylo málo mužů: českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*. Praha: Merkur, 1990. ISBN 80-7032-624-7.

ŠOLC, Jiří. *Podpalte Československo! operace Perun*. Praha: Merkur, 1991. ISBN 80-7032-361-2

Vojenský historický ústav Praha, sbírka 37

Seznam použitých zahraničních zdrojů

BARTŁMIEJ, Szyprowski. *Czechosłowackie grupy SOE i zmach na Heydricha HHhH*. 1. Polsko: Hystoryczna, 2020. ISBN 978-83-65005-76-2.

BENEŠ, Edvard. *Two years of German oppression in Czechoslovakia*. London: Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs, Department of Information, 1941.

SMETANA, Vít a Kathleen GEANEY, ed. *Exile in London: the experience of Czechoslovakia and the other occupied nations, 1939-1945*. Prague: Charles University, Karolinum Press, 2017. ISBN 978-80-246-3701-3.

Seznam použitých internetových zdrojů

DAILY NEWS (London) [online]. Velká Británie, 1941, 29. Dubna 1941 [cit. 2023-02-02].

Dostupné z

<https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19410929/003/0001>

DAILY MIRROR [online]. Velká Británie, 1942, 28. Květen 1942 [cit. 2023-03-02].

Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/>

EVENING STAR. (Washington, D.C.), 27 May 1942. *Chronicling America: Historic American Newspapers*. Lib. of Congress

<https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1942-05-27/ed-1/seq-1/bl/0003214/19410929/003/0001>

HANGMEN ALSO DIE [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné z:

<https://www.cliomuse.com/hangmen-also-die-hollywood-meets-emigres-from-nazi-germany.html>

LIDOVÉ NOVINY. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, ISSN 1802-6265.

Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:7f098a50-4a00-11dd-88e8-000d606f5dc6>

Edvard Beneš. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [online]. Dostupné

z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/ministri_a_ministerstvo_v_historii/edvard_benes_120_let_od_narozeni.html

MID ULSTER [online]. Velká Británie, [cit. 2023-02-02]. Dostupné z:

<https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19410929/003/0001>

PAMĚŤ A DĚJINY 3/2009: *Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku války* [online]. III. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky [cit. 2023-02-11]. ISSN 1802-8241.

Prof. PhDr. Věra Olivová, DrSc, předsedkyně Společnosti Edvarda Beneše. *Edvard Beneš*. <https://www.mzv.cz> [online]. Praha [cit. 2023-02-12].

RAJLICH, Jiří. VHÚ. *Výsadek čs. parašutistů představoval jednu z nejhazardnějších akcí RAF* [online]. 160 00 Praha 6 - Hradčany, 2021 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vysadek-cs--parasutistu-predstavoval-jednu-z-nejhazardnejsich-akci-raf-232645/>

SATURDAY NEWS CHRONICLE. [online]. Velká Británie,[cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0003214/19380423/019/0002>

THE WATERBURY DEMOCRAT. 61. Waterbury, Connecticut, 1943. Dostupné také z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn82014085/>

VENKOV: ORGÁN ČESKÉ STRANY AGRÁRNÍ. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 28.05.1942, 37(125), s. [1]. ISSN 1805-0905. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:39c0d040-5eb1-11e8-9d08-5ef3fc9bb22f>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY : Archiv: Československý národní výbor a prozatímní stání zřízení ČSR v emigraci [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/za-premierem-a-vladou/ceskoslovensky-narodni-vybor-a-prozatimni-stani-zrizeni-csr-v-emigraci-17369/>.

YORSHIRE OBSERVER (London) [online]. Velká Británie, 1941, 19. Červenec 1941 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk>

ŽÁČEK, Pavel. Atentát na Heydricha – pohled z Londýna: Přípravy a důsledky 27. května 1942 v denících Eduarda Táborského[online]. VI. Ústav pro studium totalitních režimů České republiky, 2014 [cit. 2023-02-11].

SEZNAM ZKRATEK

ATIC	Asociace turistických informačních center
GŠT	Generální štáb
KSČ	Komunistická strana Československa
MI	Military Intelligence
OSS	Office of Strategic Service
SIS	Secret Intelligence Service
SOE	Special Operation Executive
VRÚ	Vojenská rádiová ústředna

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michal Holický

Obor: Mezinárodní vztahy a diplomacie

Forma studia: Kombinované

Název práce: Význam atentátu na Heydricha

Rok: 2023

Počet stran textu bez příloh: 41

Celkový počet stran příloh:0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 20

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 16

Vedoucí práce: PhDr. Vít Rouč, Ph.D.